ساس سٽي سکر ڪئمپ

شاعريءَ جو سجدو

شيخ اياز

ڊجيٽل پبلشر

سنڌي ادبي سنگت شاخ سٽِي سکر

(ڊجيٽل ڪتاب) پبلشر

www.sascitysukkur.com www.ebooks.sascitysukkur.com

www. sascitysukkur.com

چيف ايڊيٽر

عبداللطيف انصاري

0333.7146119

هي ڪتاب، سنڌ جي وڏي ۾ وڏي ادبي سائيٽ

وائيس آف سنڌ ڊاٽ نيٽ

جي ٽورن سان پيش ڪجي ٿو.

www.voiceofsindh.net

www.sascitysukkur.com www.ebooks.sascitysukkur.com

شاعريءَ جو سجدو

فطرت، حسن ۽ زندگيءَ جي نفاستن بابت روح کي تراوت
بخشيندڙ تصوير ڪشيون

شيخ اياز

سهڙيندڙ
نور احمد ميمڻ

كمپوزنگ
مير آفتاب احمد ٽالپر

www.sascitysukkur.com www.ebooks.sascitysukkur.com

اي خدا!
تون مون کي ايتري مهلت ڏيندين
تہ منهنجي شاعري توکي
هڪ سجدو ڪري وَٺي.
”اياز“

علم ۽ دانائي

آفاقي انساني ورثو آهي. اهو دنيا جي سيني
ماڻهن تائين پهچڻ گهرجي ۽ خاص ڪري
پنهنجي عزيزن، دوستن ۽ واقفڪارن کي ان ورثي
کان آگاهه نه ڪرڻ قومي ۽ اخلاقي جرم آهي.
انساني ڀلائيءَ جو پيغام ٻين تائين نه رسائڻ خدا
جي نافرماني به آهي

❊ ❊ ❊

يا رب!
تنهنجو نانءُ
جنّ کي ٿڌو ٿانءُ جو پيتي پياس ٻجهي وڃي!
تنهنجو نانءُ
جنّ کي هير جو جهوٽو لڳي ته اکيون ننڊکڙيون ٿي وڃن!

❊ ❊ ❊

يا رب!
منهنجي هر پيار ۾ پنهنجي شفقت کي شريڪ ڪر،
جيئن مان انسان کي تنهنجو پرتوو سمجهي هن جو قدر ڪيان هن جو ناجائز فائدو نه وٺان!

❊ ❊ ❊

يا رب!
منهنجي دشمن تي ٻه رحم ڪر! هُن کي ٻه ڪنهن عذاب ۾، ڪنهن آزمائش ۾ نه وجھ! تون ته رحيم آهين، مان ڪير جو تنهنجي فطرت ۾ گهارا وجهان؟ مان ڪير جو چوان ته تون ڪنهن لاءِ قهر جو سيلاب ٿيءُ

يا رب!
مون کي پنهنجي اخلاق جي خيرات ڏي! مون مان سڀ مدايون نهوڙي ڇڏ ۽ مون ۾ هر ڪنهن لاءِ خير جي خواهش پيدا ڪر! تون هر ڪنهن تي پنهنجيءَ مهر ۽ مَيا جي برسات ٿيءُ! نه فقط مون تي ٻاجهه ڪر، منهنجي بدخواهه تي ٻه ٻاجهه ڪر ۽ هن ۾ نيڪ نيتون ائين اپار، جيئن توهر ۾ ڳاڙها گل ڦٽي پوندا آهن ۽ واريَاسو لهلهائيندو آهي!

❊ ❊ ❊

يارب!
مون کي سگهه ڏي تہ باقي عمر تنهنجا گيت ڳايان، عارضي ۽ فاني کي پنهنجي ڏيان تان هٽايان ۽ پنهنجي روح جي موسيقيءَ کي تو ۾ ائين سمايان جيئن ندي پاڻ کي سمنڊ ۾ سمائيندي آهي. اها منهنجي آخري دعا آهي، اها دعا قبول فرماءِ.

❊ ❊ ❊

يا رب!
منهنجي ذات ڏيئوءَ وانگر نہ بڻاءِ! ان کي پوپٽ جا پر ڏي ۽ رنگ ۽ خوشبو جو شيدائي ڪر!

يا رب!
مون کي دارا ۽ سڪندر جي قد و قامت نہ گهرجي! مون کي حافظ جو ترنم ۽ خيام جي سرمستي عطا ڪر! مون کي شمس تبريز ۽ روميءَ واري حيرت ڏي ۽ ان ۾ قلندري شان پيدا ڪر! مان پاڻ سان حقارت بہ نہ ڪيان ۽ پاڻ کي حقير بہ نہ سمجهان!

يا رب !
هر ڪنهن کي عزت بہ تون تو ڏئين ۽ ذلت بہ تون تو ڏئين! مون ۾ اها صلاحيت پيدا ڪر تہ عزت ڏسي نہ ايامان ۽ ذلت ڏسي دل شڪستو نہ ٿيا.

يا رب !
تنهنجي ساٿ کان سواءِ، دنيا جو هر ساٿ عارضي آهي. مون کي ايتري سگهه ڏي تہ جڏهنن مان تنهنجي پٺيان اچان تہ منهنجا پير نہ ٿڪجن !

يا رب!
منهنجي تقدير تنهنجي غيب جو حصو آهي. مان ڪير جو ان جي قبل از وقت پيش گوئي ڪري سگهان ! منهنجي واڳ تنهنجي وس آهي. مان ڪير جو پاڻ وهيٽو ٿيان !

يا رب !
منهنجي زندگي ۽ موت بہ تون آهين، حال ۽ مستقبل بہ تون آهين، مون تان پنهنجو هٿ نہ هٽاءِ ! اهو پوئين گهڙي تائين وڻ تي سانوڻ جي ڪڪر وانگر رهي ۽ ان جي رم جهم ۾ رتيءَ پر ڪمي نہ اچي !

❊ ❊ ❊

يا رب!
منهنجيءَ شاعري کي پيريءَ جي لهس نہ اچي. اها سدا گلاب وانگر شگفتہ رهي ۽ جڏهن تون ان کي پَٽين تڏهن منهنجيءَ ذات ۾ تنهنجي ذات جي خوشبو ملي.

يا رب!
منهنجي ساري ديس کي ساڃاهہ ڏي تہ تنهنجي واڪاڻ تي ڇاڪاڻ جهڙو سوال نہ پڇن.
هن ديس جو ڪوئي اوهي پيهي نہ آهي، ڪوئي ڏٽي سائين نہ آهي، تون ئي ان جو واهرو ٿيان کي واٽ سُجهاءِ ۽ ان جي راهہ مان سڀ روڙا هٽائي ڇڏ!
تنهنجي راهہ ۾ اڳها بہ سگها آهن، جڏا بہ جاکوڙي آهن، انهن کي زندگي جي پلصراط تان ڇيچ ڪان وٺي پار پهچاءِ!
تون ئي اپائڻهار آهين، تون ئي پالڻهار آهين، تون ئي ولهہ ۾ اهو الاءُ آهين، جنهن تي هٿ پير سيڪي، واٺهڙو وڏن ٿا.
اسان کي اسان جي واٽ سُجهاءِ، اسان لاءِ ايترين مشعلون ٿيءُ جو تارن پريو آڪاس ڏرتيءَ سان ريس ڪري.

❋ ❋ ❋

يا رب!
مون کي وڻ وڻ جي پن پن چيو تہ توهن آهين ۽ هنن تو سان ڳالهايو آهي پر مون هنن کي نہ ٻڌو.

يا رب!
هو آسمان جو ڪنهن گهاٽي وڻ وانگر آهي، جنهن ۾ ستارا پاڻ ائين ڦڙڦڙائي رهيا آهن، جيئن تيز هوا ۾ پن ڦڙڪندا آهن. تنهن مونکي چيو تہ تون نہ رڳو مٽي پر هيٺ ڌرتيءَ تي بہ آهين، پر مون هن کي لنوائي ڇڏيو.

يا رب!
تون جو سڀ جو رازق آهين، مون تو کي هد هد ۽ ڪاٺ ڪٽي جي چهنب ۾ ڏٺو.
مون نہ رڳو توکي ڪويل جي ڪوڪ ۾ ٻُڌو پر هر پکيءَ جي چَهہ چَهہ ۾ تون مون کي سڏي رهيو هئين! پر مون ڪنن ۾ آڱريون وجهي ڇڏيون. تو ئي تہ مون کي چيو تہ مان ئي هن جو واحد تماشآئي آهيان، آءُ هن مور سان همہ ــ رقص ٿيءُ! پر منهنجا پير اڳتي نہ وڌيا.
۽ جڏهن بادل اوڙڪون ڪري وسيا، تڏهن بہ مون نہ ڄاتو تہ اها تنهنجي رحم جي بارش آهي ۽ هوا ۾ پوٽا نمي تو کي سجدو ڪري رهيا آهن.
يا رب!
مون کي پنهنجيءَ ناداني جو اعتراف آهي ۽ ان تي ندامت بہ آهي.
مون کي معافي ڏي!

❊ ❊ ❊

يا رب العالمين!
هر انسان تنهنجو پاڇو آهي،
مان ڪير جو هن جي گناهه ۽ ثواب تي پڪڙ پڇاڙ ڪيان! تون ئي ازلي محتسب آهين ۽ تنهنجي احتساب کان ڪير آجو آهي؟ تون اهو ڪئين تو ڪرين، ڪنهن وقت تو ڪرين، ڪنهن جي بدران ڪنهن سان تو ڪرين، ان جو علم تو کي ئي آهي.

❊ ❊ ❊

يا رب!
مون کي اها ڏاهپ ڏي ته مان تنهنجي اٿاهه پٽي ۾ ائين ملي وڃان جو منهنجي پنهنجي وهڪري جو وجود نه رهي.
پلي ڪوئي منهنجي واٽ ڄاڻي يا نه ڄاڻي، منهنجو پنڌ ڏسي نه ڏسي ۽ منهنجي ٽڪ کي سمجهي يا نه سمجهي!
مون کي پنهنجي بيڪران وسعت ۾ سماءِ، جيئن لهرون منهنجن پيرن کي زور ڏين ته مون کي تو ۾ مٽي ننڊ اچي وڃي!

❊ ❊ ❊

يا رب!
مان ٻولي تي ڪيڏي به مهارت حاصل ڪيان، ڪيڏا به ان جا چار اڻان، تنهنجو تصور انهن ۾ قاسي نه تو سگهي ۽ انهن مان پاڻي وانگر ترڪي تو وڃي!

❊ ❊ ❊

يا رب!
جتي غور ۽ فڪر جي رسائي نه آهي
جتي رازي ۽ ابن رُشد پهچي نه تو سگهي،
جتي جبريل جا پر جلي وڃن ٿا،
۽ رومي ۽ اقبال سر بسجود آهن،
۽ شاعري عاجزيءَ کان وڌيڪ نه آهي،

اتي تنهنجو آستان آهي.

❋ ❋ ❋

يا رب!
تو ته چيو آهي ته مان توکي شهه رڳ کان وڌيڪ قريب آهيان،
ڪٿي تون مون ۾ ته نه آهين!
مان پاڻ کي ساري ڪائنات کان گهٽ سونجهيو آهي،
نه وري انتي ڪنهن تسلي بخش تحقيق ڪئي آهي،
۽ نه مون پٽائي وانگر
پاڻ ۾ پيهي ڏٺو آهي.

❋ ❋ ❋

يا رب!
مون کي توفيق عطا ڪر،
ته دل جي ڪعبي تان غلاف لاهي،
توکي ڏسان،
هر گل بخمل ۾ توکي ڇهي سگهان،
۽ هر ستاري ۾ توکي اکيون ڇنڀي ڏسي سگهان!

❋ ❋ ❋

يا رب!
مونکي اهو شعور بخش ته خود شناسي خدا شناسيءَ جو پيو ناﺋُ آهي.

❋ ❋ ❋

يا رب!
تنهنجي حد جي حد ۽ حساب جو حساب نه آهي.

مان ڪير جو تنهنجي زمان ومڪان کي سمجهي سگهان؟
ها، تون منهنجي دل ۾ مقيد آهين. مان تنهنجو اهو پرندو آهيان جنهن جا پر ڪائناتون پٽتي ڇڏي وڃن ٿا.
منهنجي دل ۾ ڪئين آئين ۽ ان مان پولڙيون چو تو پولين. اهو منهنجي سمجھ کان بعيد آهي.

❋ ❋ ❋

يا رب!
اها انجيل جي ڪهاوت ته علم جو وڻ ۽ زندگي جو وڻ هڪ ٻئي جي پر سان نه اپرندا آهن. ڪيتري نه صحيح آهي.
پلي ته فلسفو منهنجي يقين کي سمجهي نه سگهي. مون لاءِ تو ۾ اعتبار لاءِ درياھ جو پاڇو ڪافي آهي. بسنت جي هوا ۾ ٽاريءَ تي رابيل جو گل ڪافي آهي ۽ ڪافي آهي اها خوشبوءِ جنهن ڦهلجي ساري ڦلواڙيءَ کي واسي ڇڏيو آهي.

❋ ❋ ❋

يا رب!
تنهنجي تشريح ۽ توضيع اتي ڪٿي وڃي ٿي جتي پوليءَ جا لفظ ڪٿي وڃن ٿا. توکي ته انسان پنهنجي اندر ۾ جهاتي پائي محسوس ڪري سگهي ٿو. تون پوليءَ کان بعيد آهين، عقل کان بعيد آهين، منطق ۽ فلسفي کان بعيد آهين.

❋ ❋ ❋

يا رب!
مون کي انهيءَ عام آدمي جو سرسبز سينو عطا ڪر، جو دليل بازي کان دور آهي، جو تنهنجي هٿ کي پيءُ جي ٻاجهاري هٿ وانگر سمجهيٿو. پاڻ کي تنهنجيءَ پناھ ۾ ڏئي، پاڻ کي هر آفت کان محفوظ پائين ٿو.

❋ ❋ ❋

يا رب!
مونکي اهڙو يقين ڪامل ڏي، جو ڪنهن چو ۽ ڪنهن چاڪاڻ کان سواءِ، تو اڳيان سر بسجود ٿئي.

❋ ❋ ❋

يا رب!
جي تون نہ آهين تہ هن زندگي ڪي ڪهڙي معنىٰ آهي؟
ڇا هيءَ زندگي فقط خورد و نوش آهي؟ فقط لباس آهي. جو زيب تن آهي؟ فقط ستر اسي سال جي حياتي آهي جا خواب وانگر گذري وڃي ٿي ۽ پوءِ خاڪ ڌانهن موٽي ٿي ۽ پيو ڪجھ بہ نہ ٿو رهي؟

❊ ❊ ❊

يا رب!
ائين ڪئين ٿو ٿي سگهي؟
جي اها ڳالھ صحيح آهي تہ خودڪشي لاءِ جواز ڪئين نہ آهي؟
جي اڳيان يا پوءِ خاڪ سان ملڻي آهي. تہ اينگھ ڇا لاءِ؟

❊ ❊ ❊

يا رب!
تون، ڪئين آهين، ڪٿي آهين، ڪهڙيءَ ريت حاصل ٿي سگهين ٿو، اهو منهنجي سمجھ کان بعيد آهي، مان ول هجان ها يا وڻ هجان ها، يا پرندو هجان ها تہ توسان منهنجي گفتگو ٿي سگهي ها، مان تہ انسان آهيان ۽ منهنجي زبان اڳيان حد فاصل آهي. اها توسان هم ڪلام ٿي نہ ٿي سگهي.

❊ ❊ ❊

يا رب!
منهنجي زبان تہ عاجز آهي، منهنجي دل کي پاڻ تاڪين رسائي ڏي!

❊ ❊ ❊

يا رب !
هر انسان ۾ پوري انسان ذات آهي، جڏهن بہ هن کان گناهہ سرزد ٿئي ٿو تڏهن اهو پوريءَ انسان ذات کي متاثر ڪري ٿو، پر ڇا تو اها ڇاڻ ڪنهن ڪنهن کي ڏني آهي؟

❊ ❊ ❊

يا رب!

تون ڪنهن به انسان کي منهنجي ڪري سزا نه ڏي!
مونکي اها قوت عطا ڪر ته مان پنهنجي همسائي سان پاڻ وانگر پيار ڪيان!

❊ ❊ ❊

يا رب!
منهنجي پيار کي آفاقي بناءِ
جئين مان هر انسان کي پنهنجو پاڻ سمجهان!
منهنجي خون ۾ قابيل جي عنصر کي ختم ڪر!
مون کي پنهنجو رحم وديعت ڪر!
پنهنجي اخلاق جي بيک ڏي!

❊ ❊ ❊

يا رب!
تون حد ۽ حساب کان سواءِ پيار آهين ۽ اها ڏاهپ آهين جنهن جو ڪاٿو ڪونهي، مون ساري زندگي تولاءِ اچ سانڊي ۽ عمر مونکي ڪنهن هرڻ وانگر رڄ ۾ رلايو.
اڄ مان تنهنجي ڪناري تي پهتو آهيان. تون جو رحمت جي درياءَ وانگر چوليون هڻي رهيو آهين، مون تو مان چُڪي چکي آهي ته منهنجي ساري عمر جي اڄ لهي وئي آهي.

❊ ❊ ❊

يا رب!
مونکي معافي ڏي!
مون ڪيتري عمر ضايع ڪئي آهي!
مان حسن فانيءَ جو تمنائي رهيو آهيان.
۽ تماشائي به رهيو آهيان،
توڙي مون شفق ۾ پرندا ڏٺا آهن جي توڏانهن دور دور اڏامن ٿا!
مون عارضي حقيقت کي حق سمجهيو آهي ۽ ان لاءِ پٽ کوهه ڪئي آهي ۽ اهو نه ڄاتو آهي ته هي عمر گذارڻ سراسر سراب آهي.
۽ ان ۾ اطمينان جي تلاش عبث آهي، ان جو انت پيري آهي، بيماري آهي، موت آهي، يا جڏهن سڀ بلائون ڪٽي وڃن ٿيون تڏهن غالب وارو مرگ ناگهاني آهي.

❊ ❊ ❊

يا رب!

هي پوپٽ جو گل، گل تي ويهي رمندو ٿو رهي،
فقط واس جو شيدائي ته آهي!
خوشبو سڀ ڪجھ آهي، گلاب جون پتيون ته ڇڙي پکڙي وڃن ٿيون!

❊ ❊ ❊

يا رب!
منهنجي عشق کي سدا گلاب وانگر بناءِ!
انسان سان عارضي محبت تي پنهنجي ابدي محبت جو پر توو وجھ!
۽ پاڻي ۾ چنڊ کي ڇڪيو ته ڪنهن به ڇولي سان گھٽو پيار نه ڪري چو ته ڇوليون ته ويندڙون رهنديون آهن ۽ ڪنهن لاءِ ترسنديون نه آهن.

❊ ❊ ❊

يا رب!
مون کي انسان جو عشق ڏين ته به ائين ڏي جئين هن ۾ توکي ڏسان!

❊ ❊ ❊

يا رب1
تون پيار جو آبشار آهين، تو وٽان ڪوبه اڃايو ۽ اداس نه موٽيو آهي.
تون اهو ئي ته آهين جو منهنجي خون ۾ پيار ٿي ڊوڙي رهيو آهي. منهنجي رڳ رڳ تنهنجي ساک ڏئي رهي آهي.

❊ ❊ ❊

يا رب!
تون پيار کان سواءِ ڪجھ ٿي نه ٿو سگھين!
فطرت جو سارو قهر ۽ آفتون نظر جو فريب آهن. تنهنجي مصلحت تائين رسائي ناممڪن آهي ۽ ظاهري برائيءَ ۾ چڱائي جو احساس به ڪيترو نه مشڪل آهي!

❊ ❊ ❊

يا رب!
تنهنجي تاڃي پيٽي ۾ هر تند ڪٽي ۽ ڪنهن جاءِ تي آهي، اهو ڪير ٿو سمجھي سگھي!

يا رب!
هي فطرت، جا سرپا تنهنجو مظهر آهي، ڪڏهن رندا چو تي رڙي، اهو مان ڪئين چوان.

❊ ❊ ❊

يا رب!
مونکي تنهنجي وجود ۾ اعتبار ڪرڻ جي لاءِ ڪنهن ثابتي جي ضرورت نہ آهي، جئين ماڪيءَ جي مک کي اها ثابتي نہ گهرجي تہ ماکي مٺي آهي يا جئين اهو ثابت ڪرڻ اجايو آهي تہ پاڻيءَ ۾ آلهہ آهي.

❊ ❊ ❊

يا رب!
مون کي پنهنجي آغوش ۾ رک!
مون تان دست شفقت نہ هٽاءِ
۽ پنهنجي موجودگيءَ جي احساس کان سوا
ٻيا احساس منهنجي ويجهو اچڻ نہ ڏي!

❊ ❊ ❊

يا رب!
تون گناهہ خلقي مون کي آزمائش ۾ وجهين تو ۽ پاڻ ئي ان آزمائش مان هٿ ڏئي ڪڍين تو

❊ ❊ ❊

يا رب!
هيءَ دنيا اونهيءَ کڏ وانگر آهي.
۽ مان ساري زندگي اڪيون پوٽي گهميو آهيان ۽ ان ۾ ڪريو آهيان. تو بار بار مون کي کڏ جي تري مان چڪي ڪڍيو آهي ۽ منهنجي مٿي تي پنهنجو پاڇهارو هٿ رکيو آهي.

❊ ❊ ❊

يا رب!
مونکي اها ساڃاهہ ڏي تہ منهنجي پيڙا اجائي نہ ويئي آهي ۽ ان ساري سونهن ۾ سمائجي وئي آهي، جا تون آهين.

❊ ❊ ❊

يا رب!
اڃا اسر وير پکي اٿن مس ٿا
۽ پنهنجن آکيرن مان ڪنبڻ ڪڻن ٿا،
تہ تون انهن کي رزق رسائين ٿو
تو ماڪيءَ جي مک لاءِ ڪيڏا نہ وڻ ٻوٽا بڻايا آهن
۽ توکي هر ڪٺليءَ، هر ننڍي کان ننڍي جيت لاءِ اون آهي
۽ ٻرن ۾ اڳي ئي تو انهن جي ٻک لاءِ بندوبست ڪيو آهي
يا رب!
تون انسان مان حرص و هوس مٽاءِ!
هن کي هدايت ڪر تہ هو جيڪي پنهنجي لاءِ چاهي ٿو، اهو ٻئي جي لاءِ بہ چاهي!

❊ ❊ ❊

يا رب!
تون رزاق آهين ۽ تو هر ڪنهن جي رزق جو ذمو کنيو آهي، پنهنجو اخلاق انسان کي وديعت ڪر تہ جئين هو رزق حلال ڪائي ۽ ان کي پنهنجي همسائي سان ورهائي!

❊ ❊ ❊

يا رب!
جي هر انسان پنهنجي همسائي جو خيال رکي ۽ همسايو پنهنجي همسائي جو خيال رکي ۽ ائين انتها ڏرتيءَ جي آخري انسان تي ٿئي تہ هي ڌرتي اهو بهشت ٿي پوي جنهن جو تقويٰ جي عيوض تو وعدو ڪيو آهي.

❊ ❊ ❊

يا رب!
ائين چوآهي تہ منهنجو نفس اماره مون کي ڀٽڪائيندو رهيو آهي پر پوءِ بہ مان توکان غافل نہ رهيو آهيان!
مون جڏهن بہ چنڊ کي درياھ ۾ جهلڪندي ڏٺو آهي تہ هن روان دوان ڪائنات ۾ مونکي تنهنجي ياد آئي آهي!

❊ ❊ ❊

يا رب!
تنهنجي اٿاھ ساگر مان آءَ هڪ چولي ئي آهيان.
منهنجو وجود بہ قائم رک ۽ مون کي اها ساڃاھ بہ ڏي تہ مان تو کان ڌار نہ آهيان .

❊ ❊ ❊

يا رب!
مونکي عقل جي تضاد کان ڇڏاءِ ۽ وجدان جي وحدت سان همڪنار ڪري، بي ڪنار بنائي ڇڏ! مان فقط هڪ موج آهيان، جا سمندر کي سجدا ڪندي ساحل تي ايندي آهي ۽ سمندر کان مختلف به نه هوندي آهي. مونکي پنهنجي ذات جو شعور ڏي.

❊ ❊ ❊

يا رب!
تنهنجا اسرار اٿاهه آهن. آسمان انهن کي شفق جي پيچري ۾ نه ڦاسائي سگهيو آهي ۽ ڌرتي انهن کي خوشبو جي ڄار ۾ نه آٽي سگهي آهي.

❊ ❊ ❊

يا رب!
مون کي انسان سان ايتري محبت ۽ هن تي ايترو رحم ڏي، جو هن جي هر علالت ۽ هن جي هر شفاعت ۾ پنهنجي شفاعت ڏسان.

❊ ❊ ❊

يا رب!
تون مقدر کي چئو ته نقارا وڄائيندو اچي، ۽ منهنجي ان فرض ۾ رخنو نه وجهي جو مان پاڻ ڏانهن، خلق ڏانهن، ديس ڏانهن پورو ڪري رهيو آهيان.
منهنجون دعائون به ان آواز ۾ ديجي وڃن، جو ازلي آهي، ابدي آهي، جو تنهنجو آواز آهي ۽ جهن تي سارا ستارا رقص درويشان وانگر محو گردش آهن. منهنجو تو ڏانهن جو فرض آهي اهو پورو ڪرڻ جي مهلت ڏي ۽ تنهنجو مون ڏانهن جو قرض آهي اهو لاهڻ جي توفيق عطا ڪر!

❊ ❊ ❊

يا رب!
تون مونکي اهو پيغام ڏي جو منهنجا سارا وهم ۽ وسوسا مٽائي ڇڏي،
۽ اهي سارا فلسفا دنگ رهجي وڃن جي دنيا ڪتابن ۾ سنيپي رکيا آهن،

❊ ❊ ❊

يا رب!
جرمن فلسفي، نتشي، جنهن تنهنجي وجود جو انڪار ڪيو ۽ گليءَ گليءَ ۾ اهڙو ڍنڍورو ڏنو ته تون مري چڪو آهين.

اهو چريو ٿي پيو ۽ پنهنجي انت تائين چريو رهيو.

❊ ❊ ❊

يا رب نٽشي اهو سمجهي نہ سگهيو تہ انسان پنهنجي اذيت فقط ڪوشش سان مٽائي نہ ٿو سگهي جيستائين ان ڪوشش ۾ تنهنجي رضا شامل نہ آهي.
نٽشي اهو سمجهي نہ سگهيو تہ انسان جي پوري زندگي تنهنجي سهاري لاءِ پڪار آهي
هو تنهنجي واهر جي لاءِ واجهائي رهيو آهي،
هن کي اهو احساس ڪائي رهيو آهي تہ زندگي مختصر آهي،
ان جي خوشي عارضي آهي
۽ فقط تون ئي ازلي ۽ ابدي آهين،
۽ تون ئي مسرت جو اهو سرچشمو آهين جو ڪٽي نہ ٿو ڪٽي.

❊ ❊ ❊

يا رب!
مان توکان الڳ ڇا آهيان؟
تون ابدي آهين، تون ئي هر ڪمال جو مظهر آهين، تون ئي هر گهڙيءَ
ڳالهہ ڪان وڌيڪ گهرو آهين ۽ تو جهڙو دوست ڪوئي نہ آهي.

❊ ❊ ❊

يا رب!
تنهنجي نور جو ظهور فلسفي جي هر پيچيدگيءَ جو حل آهي.
منهنجي روح کي هر پيچيدگيءَ مان پاهر آڻ ۽ پاڻ ۾ سادو يقين عطا ڪر!

❊ ❊ ❊

يا رب!
مان هر دهرئي کي چوان ٿو تہ ”گهٻراءِ نہ! توبہ جو دروازو هر وقت کليل آهي ۽ تنهنجي پوئين پساهہ تائين توتي نہ پوٽبو. آءُ، انهيءَ مان ڪنڌ جهڪائي اندر آءُ ۽ اها شمع ڏس جا تو ۾ ٻري رهي آهي. آءُ! موت جي منهن ۾ دليريءَ جو اظهار بہ ايترو ئي بي معنيٰ آهي، جيترو مايوسي جو.

❊ ❊ ❊

يارب!
تنهنجي موجودگيءَ جو احساس ئي ڪوهيڙو هٽائي ٿو ۽ جڏهن تون انساني روح ۾ چنڊ وانگر نڪرين ٿو ته اونده انڌوڪار باقي نہ ٿو رهي.

❊ ❊ ❊

يا رب!
مونکي پنهنجي موجودگيءَ جو احساس ڏي،
روشنيءَ جو احساس ڏي،
۽ انهيءَ خاموشيءَ جو احساس ڏي جنهن ۾ تنهنجا گيت پرندا آهن.

❊ ❊ ❊

يا رب!
مونکي ٻيائي کان پاسي رک!
ٻيائي جهڙي ٻي برائي ڪانهہ آهي
ٻيائي تيرگي آهي
جا هر شمع کي، هر مشعل کي اجهائي ڇڏيندي آهي
مون کي ٻيائي کان پاسي رک!

❊ ❊ ❊

يا رب!
تون نہ فقط تن جو طبيب آهين، پر من جو طبيب بہ آهين، جيسين مون نہ چيو تہ طبيب منهنجو خدا آهي، تيسين مون لاءِ شفا لاحاصل هئي.
پر جڏهن مون چيو تہ خدا منهنجو طبيب آهي تڏهن شفا منهنجو مقدر ٿي وئي.

❊ ❊ ❊

يا رب!
تو منهنجي ماضي جي لاءِ معافي ڏني آهي ۽ منهنجي ڪسي پڪيءَ تي ڍڪ رکيو آهي، تون ئي ماڻهوءَ جو ڍڪڻهار آهين جنهن جا عيب اپارآهن.

❊ ❊ ❊

يا رب!
توئي مون کي راهه ڏيکاري، مون ۾ امن ۽ انسان دوستيءَ جي خواهش پيدا ڪئي ۽ سمجهايو تہ هر ماڻهو تنهنجو پرتوو آهي ۽ ان ڪري مقدس آهي.

❋ ❋ ❋

يا رب!
تون اها ساڃاهه ساريءَ انسان ذات کي ڏي تہ نہ رڳو تنهنجي پيار پرهڪ ۾ٿي جي پيار ۾ انسان ذات جي نجات آهي.

❋ ❋ ❋

يا رب!
اهي سارو ٽيون ڇا آهن؟
ڪنهن وقت مون جنهن کي شدت سان چاهيو هو
ان جي فقط سار وڃي رهي آهي جئين ڪانڊيرن تي
چانڊوڪي پوندي آهي.
۽ جي هن لاءِ دل ۾ اڃا ڪجھ پيار آهي
تہ هوءَ مرجهايل گلابن تي ماڪ ڦڙن وانگر تي لڳي.

❋ ❋ ❋

يا رب!
هاڻي تہ تنهنجي سار تي وير وانگر وري وئي آهي
انساني رشتا ناتا سڀ ٻڏي چڪا آهن
۽ وري انهن لاءِ آلڙ نہ ٽيندي!

❋ ❋ ❋

يا رب!
تون اهو حقيقت جو درياهه آهين
جنهن تي مجاز جي ڪائي پل ٻڌي سگهبي نہ آهي.

❋ ❋ ❋

يا رب!

اها مجاز جي پل هميشہ لاءِ ڊاهي ڇڏ، جا مون بار بار ٻڌي آهي!
مون کي انهيءَ درياهہ ۾ سمائي ڇڏ، جنهن جو ڪوئي ڪپر نہ آهي.
منهنجي جيئري ئي سمائي ڇڏ!
مان جو لهر آهيان ۽ ساري عمر تنهنجي تلاش ۾ رهيو آهيان،

❊ ❊ ❊

يا رب!
آءُ تنهنجي آغوش جو منتظر آهيان
پنهنجي جيئري ئي ابدي آغوش جو منتظر آهيان.

❊ ❊ ❊

يا رب!
منهنجي دل پتنگ واري ڪيفيت پيدا ڪر تہ
ڪاڏي ڪاهيان ڪرهو، چوڏس چٽاٽو،
راٽو ئي راٽو، ريءَ راٽي ٻيو ناهہ ڪي.

❊ ❊ ❊

يا رب!
تنهنجي وجود ۾ يقين لاءِ دليل جي ڪهڙي ضرورت آهي؟
ڇا ڪنول تي پرواز ڪرڻ لاءِ ڀنور کي دليل گهرجن؟
ماکيءَ جي مک کي رس گلاب جي گل ڇڪي ٿي اچي،
ڇا ان لاءِ بہ ڪنهن دليل جي ضرورت آهي؟

❊ ❊ ❊

يا رب!
پرهہ جو آسمان ۾ ابابيل جو ٽا اڏامن،
ڇا ڪوئي سمجهائي تہ سگهي؟
شفق جو رنگ جڏهن هد هد تي پوي ٿو، تڏهن تنهنجي حسن کان
انڪار ڪير تہ ڪري سگهي؟
تون ئي هر اکيري جي ننڊ ۾ آهين،
۽ اسر وير جڏهن پکي جاڳن ٿا تڏهن تون ئي تہ انهن جي اکين ۾ ايرين ٿو.

❊ ❊ ❊

يا رب!
هي ساري ڪائنات تنهنجو دليل آهي،
تون ئي تہ محبوبائن جا رخسار بارش سان ڌوئين ٿو،
۽ عاشقن جي اکين کي بادل جون عادتون سيکارين ٿو.
تون ئي اها ڪشش آهين جا حسن کي عشق ڏانهن ڇڪي ٿي.

❊ ❊ ❊

يا رب!
تون ئي تہ ماڻهوءَ جي دل ۾ زلزلو آڻين ٿو ۽ عشق جا ولولا پيدا ڪرين ٿو،
جي عقل جي ساري ماندڻ کي ڊانوان ڊول ڪن ٿا ۽ هن جي هستيءَ تي
ائين ڇانئجي وڃن ٿا جئين جوالا مکي ۽ مان دونهين جا ڪڪر ايري آڪاش تي ڇانئجي ويندا آهن.

❊ ❊ ❊

يا رب!
تون طبيعات ۽ مابعد الطبيعات، ٻنهي کان بعيد آهين.
مون لاءِ تو ۾ اعتبار لاءِ ارسطوءَ جي مطالعي جي ضرورت نہ آهي.
هن ڪنئليءَ کي اڱوات ڄاڻ آهي تہ برسات اچي رهي آهي، ۽ ان ڪري پر ڏانهن موتي رهي آهي، ۽ وسندي منيهن ۾ ان ڪڏهن بہ خوراڪ جي ڪمي محسوس نہ ڪئي آهي. ڇا مون لاءِ اها ڄاڻ ڪافي نہ آهي؟

❊ ❊ ❊

يا رب!
تون ڪنوڻ وانگر ڪنوين ٿو ۽ وڄ وانگر تڙڪات ڪرين ٿو ۽ انسان کان سواءِ ٻي ڪنهن ساهواري تنهنجي وجود لاءِ دليل جي ضرورت محسوس نہ ڪئي آهي.

❊ ❊ ❊

يا رب!
مون کي پنهنجو يقين واپس ڏي،
جڏهن تون اکئين تو پسجين

تہ تولاءِ دليل جي ڪهڙي ضرورت آهي!
تون هر دليل کان مٿي آهين،
ءِ اکين کي نور کان ويجهو آهين
ءِ چپن تي آواز کان اڳ موجود آهن.
مون کي اهو يقين ڏي!

✻ ✻ ✻

يا رب!
آءُ منهنجي آغوش ۾ آءُ منهنجون ٻانهون توﻻءِ آتيون آهن!
منهنجا چپ توسان گفتگوءَ ﻻءِ تڙپي رهيا آهن،
مون سارا دروازا تنهنجي آمد ﻻءِ کولي ڇڏيا آهن،
آءُ مان تنهنجي ملاقات جو منتظر آهيان.

✻ ✻ ✻

يا رب!
مون ﻻءِ فيصلا ﺑہ تون ڪر ءِ مون کي سنئين دڳ ﺑہ تون ﻻءِ مون هر غلاميءَ کان نفرت ڪئي آهي سوا تنهنجي غلاميءَ جي.

✻ ✻ ✻

يا رب!
مون پنهنجي واڳ تنهنجي وس ۾ ڏني آهي
مان پاڻ وهيٹو ٿيڻ نہ ٿو چاهيان
پاڻ وهيٹو ٿي نتشي کي ديوانگي ئي تہ ملي!
مان تنهنجيءَ مشيت اڳيان سر جهڪايان ٿو.

✻ ✻ ✻

يا رب!
تنهنجو نالو اها روح آهي،

جنهن جا ڳيان هر چنگيز ۽ هلاڪوءَ جي الر عاجز آهي.

❊ ❊ ❊

يا رب!
مون کي پنهنجي پناهه ۾ رک!

❊ ❊ ❊

يا رب!
مون لاءِ تنهنجو مقدس نالو ڪافي آهي
جڏهن ته منهنجي تو سان وابستگي نه رهي آهي،
منهنجي محنت اجائي ويئي آهي،
اڄ مان پنهنجي ساري شاعري تنهنجي پيٽ رکان ٿو،
مان چاڻان ٿو ته اها تو ڳيان تڇ آهي،
تون جو هن پوريءَ ڪائنات تي حاوي آهين،
پر مان ڇا ڪيان،
مون وٽ ان کان بهتر سوغات ڪانه آهي جا تنهنجن پيرن ۾ رکان!

❊ ❊ ❊

يا رب!
تون اها قبول فرماءِ!
اها منهنجي پوري زندگي جو حاصل آهي، اها قبول فرماءِ

❊ ❊ ❊

يا رب!
منهنجي اختلاف راءِ کي ابدي بناءِ! مون کي صدقت ڏي ته پنهنجي دور سان، اختلاف ڪري سگهان ۽ ان جي خلاف آواز اٿاريان.

❊ ❊ ❊

يا رب!
مون کي ايتري جرئت ڏي ته نه رڳو اختلاف پر موافقت جو اظهار به برملا ڪري سگهان ۽ انجي پرواهه نه ڪيان ته اقليت مون سان متفق آهي يا اڪثريت مون سان متفق آهي!

❊ ❊ ❊

يا رب!
مان تنهنجي خلق کي چوان ٿو ته

”ڪثرت نظر جو فريب آهي
هن جي وحدت ناقابل انڪار آهي.
هوئي آفتاب ۾ سورج مکيءَ وانگر ٽڙي پوي ٿو
هوئي ڪڪر ڪارونيار ٿي اچي ٿو
۽ گلاب ۽ رابيل جا منهن ڌوئي ٿو
۽ انهن ۾ مهڪي ٿو،
۽ پرندن ۾ چهڪي ٿو“
جن جا گيت ٻڌي
ٽاري ٽاري جهومي ٿي،
۽ پن پن انهن جي مجسم سماعت ٿي وڃي ٿو.

❊ ❊ ❊

يا رب!
هيءَ ڪائنات تنهنجي ڪليت بہ آهي، اڪائي بہ آهي.
منهنجو ”مون“ بہ آهي ۽ تنهنجو ”تون“ بہ آهي.
۽ هي انسان جو منهنجي پرسان بيٺو آهي.
اهو بہ تنهنجي تجليءَ ۾ وهنجي رهيو آهي.

❊ ❊ ❊

يا رب!
رڳو تون آهين
ٻيو سڀ خواب وخيال آهي
وهم وگمان آهي
مون کي غالب وانگر بازيچئہ اطفال کان دور رک،
جئين مان تماشي ۾ محو ٿي نہ وڃان،
۽ جڏهن نظر پوي تہ توتي پوي،
فقط توتي پوي!

❊ ❊ ❊

يا رب!
مان تنهنجو آهيان
پنهنجي چائنٽ کان مون کي پري نہ ڪر،
جنهن کان منهنجا چپ هٽي نہ ٿا هٽن.

❊ ❊ ❊

يا رب!
تون مون کي ڪيتري آزمائش مان ڪڍيو آهي؟
هاڻي ان جي ياد ئي ته وڃي رهي آهي،
انهيءَ جي ثابتي ڪهڙي آهي ته مان آتشِ نمرود مان نڪتو آهيان؟
مان ڄاڻان ٿو ته گلزارِ ابراهيمي منهنجي مقدر ۾ نه آهي.
پوءِ به تنهنجو هر امتحان مون لاءِ سعادت آهي!

يا رب!
تون ڀلي بار بار مون کي مصلوب ڪر!
مان پنهنجيءَ تصليب تي شڪايت نه ڪندس
رڳو مان چاهيان ٿو ته منهنجا رت ڦڙا اجايا نه وڃن،
۽ انهن سان ڪيئي چراغ جلي اٿن!

❊ ❊ ❊

يا رب!
هي انسان
جن کي اکيون آهن به، نه به آهن
ڪن آهن به، نه به آهن
زبان آهي به، نه به آهي
جي تنهنجي وجود جا قائل نه آهن
۽ سمجهن اٿ ته مادو ابدي آهي،
انهن کي اها ويچاڻ ڏي
ته پرڏيهي پکي پنهنجو رستو ڪيئن ڳولن ٿا
۽ تو کان سوا انهن کي اها سوجهه ڪيئن ملي ها!

يا رب!
انهن کي اها ساڃهه ڏي، جا تو انهن مڇين کي ڏني آهي،
جي هڪ پورو سمندر تري ٻي سمندر جي ڪناري تي پهچن ٿيون ۽ اتي پنهنجا ٻچا ڪن ٿيون.

يا رب!
هنن کي چئو تہ اهڙي مشعل مهيا ڪن جا ماهتاب جو قنديل ٻاري سگهي!
جڏهن تون جهڙ تي چانئجي ٿو وڃي تہ رات جا ڏيئڙا تنهنجا آسائتا رهن ٿا!
تون ئي تہ آهين جو پٽائي جي يڪتاري مان سُر سارنگ تي نڪتو هُئين،
۽ هر پٽ تو سان جهومي اٿي هئي،
۽ تون واريءَ جي هر ڪٽي ۾ پريو هئين!

يا رب!
ڇا تون مون ۾ ساونڻ جا سانگ ڪندين؟
۽ منهنجي من ۾ اهي ڏيئڙا جلائيندين جي تون هر رات جو آسمان ۾ جلائيندو آهين،
جن کي نابين ڏسي نہ سگهندا آهن
جن کي اکيون آهن بہ، نہ بہ آهن
۽ جي تنهنجي وجود جو انڪار ڪن ٿا!
يا رب! انهن کي ديد ڏي انهن کي ديد ڏي!

❊ ❊ ❊

يا رب!
جي تنهنجو ساٿ آهي تہ دولت جا انبار انسان سان ساٿ آهن،
تنهنجون ڪروڙين ڪائناتون هن جي ميراث آهن،
پر جي تنهنجو ساٿ نہ آهي، امير ترين انسان بہ قلاش آهي،
توکان سوا هر حاصلات لاحاصل آهي.
تون ئي سڀ ڪجهہ آهين.
تون ئي سڀ ڪجهہ آهين.

❊ ❊ ❊

يا رب!
انسان کان سوا فطرت جي ٻي هر شيءِ تنهنجي ويجهي آهي.
انسان جو عقل ئي هن جي ۽ تنهنجي وچ ۾ ٿو اچي.

❊ ❊ ❊

يا رب! مان تو اڳيان عاجزيءَ سان عرض ڪيان ٿو ته،
تنهنجي ذات اقدس مون کي جو ٿورو ڪي گهڻو علم ڏنو آهي، اهو عمل کان سوا آهي.

يا رب!
مان صراط المستقيم جو راهي نه آهيان، جا پيغمبر ڏسي ويا آهن.

يا رب!
مون کي ارسطوءَ اهڙي اوڙاهه ۾ اڙايو آهي، جتان مان اجان نڪري نه سگهيو آهيان.

يا رب!
منهنجو واهرو ٿيءُ!
مون کي دليلن جي دنيا مان ڪڍي آءُ!
۽ انهيءَ رستي تي لاءِ
جو ابدي آهي
۽ جنهن تي جيڪي به نقش قدم آهن، ابدي آهن
۽ اهي انهيءَ راه ڏي وڃن ٿا
جتي تون منزل انداز آهين

* * *

يا رب!
اسان جو نبي اڪرم امي هو، پر پو به ان جو انداز هر فلسفيءَ کان اعلىٰ ۽ ارفع آهي. ڪنهن حديث ۾ آيو آهي ته ڪنهن شخص رسول الله ﷺ کان هن آيت جي معنىٰ پڇي:
”عفو ۽ درگذر ڪيو، نيڪيءَ جو حڪم ڏيو ۽ جاهلن کان منهن موڙي ڇڏيو!“ ته فرمايائون،
”انهيءَ آيت ۾ اخلاق جا تمام محا سن ڪٺا ڪيا ويا آهن جن جو تعداد ست آهي ته:

1. جو شخص توتي ظلم ڪري، ان کي معاف ڪري ڇڏ.
2. جو شخص تو کي محروم ڪري، ان کي ڏي.
3. جو شخص توسان قطع تعلق ڪري، ان سان تعلق پيدا ڪر.
4. جو شخص تو سان بدسلوڪي ڪري، ان سان سٺو سلوڪ ڪر.
5. جو شخص تنهنجي بدخواهي ڪري، انهيءَ سان خير خواهي ڪر.
6. جو شخص تنهنجي غيبت ڪري، ان لاءِ استغفار ڪر ۽
7. جو شخص تو کي غصو ڏيکاري، ان سان بردباريءَ سان پيش آءُ.

مون اخلاق جي تهذيب ٽي ان ڪان بهتر ڪجھ نہ پڙهيو آهي نہ ان ڪان بهتر ڪجھ بہ ٽي سگهي ٿو.

❊ ❊ ❊

يا رب!
مان ايترو غرق گناهہ رهيو آهي، جو پنهنجي سوانح تو ڪان سوا ٻي ڪنهن کي ٻڌائي نہ ٿو سگهان!
اها ٻي ڳالھ آهي تہ تون اها اڳ ئي ڄاڻين ٿو.

يا رب!
تو وٽ توبہ جو دروازو ڪڏهن بہ نہ ٻوٽيو آهي. جيستائين زبان کي گويائي آهي، اها انسان جي توبہ تو تائين پهچائي ٿي سگهي.

يا رب!
منهنجي توبہ قبول ڪر!
مون کي ساڃھ ڏي تہ نبي اڪرم جا انساني اخلاق جي باري ۾ تھ دل سان محسوس ڪري سگهان ۽ انهن تي عمل ڪري سگهان ۽ ايڏو بي فڪر ٿي وڃان جيترو هو ابابيل آسمان ۾ آهن.

❊ ❊ ❊

يا رب!
هي انسان هو چو نہ ٿا سمجهن تہ هي دنيا گذر جو مڪان آهي،
گھر نہ آهي،
هر ڪوئي سراءِ ۾ رات ڪاٽي ويندو رهندو، ڪي ان کي سجائن ٿا،
ان لاءِ شمع دان آڻن ٿا ۽ ڪي زيب و آرائش جا ٻيا انتظام ڪن ٿا.

يا رب!
هي سراءِ ۾ ايتريون روشنيون چو ٿا ڪن؟
ايترو ساز و سامان چو ٿا وجهن؟
هر شيءِ اتي رهجي ويندي ۽ انهن کي سار بہ نہ هوندي تہ ڪلھ هتي ڪير ترسيو هو!
چا ڪوئي جام اهي چپ ساري سگهندا جو هن مان پيتو هو؟

يا رب!
مون کي پکيءَ وانگر ساڃھ ڏي،
تہ چوڳو چڳي نيت اڏامي وڃٽو آهي،

مون کي نہ رکو سيان جو الڪي پر اڄ جي اوني ڪان بہ آزاد ڪر.

❊ ❊ ❊

يا رب!
منهنجي من کي پاڻ ڏانهن ائين ڇڪ جئين بسنت رت ۾ انب جو ٻور ماڪيءَ جي مکين کي ڇڪيندو آهي.
تون ئي منهنجي رشد و هدايت آهين
تون ئي تہ ماهتاب کي طلوع ۽ غروب ڪرين ٿو ۽ اهو جڏهن پاڻيءَ ۾ وهنجي ٿو تڏهن ان جي برهنگي عيب آهي.

❊ ❊ ❊

يا رب!
انسان دولت جو تمنائي ڇو آهي؟
هو تہ ننگو آيو آهي، ننگو وڃڻو آهي.
۽ ڪفن بہ هر ڪنهن کي نصيب نہ ٿيڻو آهي!

يا رب!
مون کي اها دولت عطا فرماءِ جا اڳي تو اهل دل کي ڏني آهي.
مون لاءِ ٻي دولت ڪهڙي معنيٰ ٿي رکي؟

❊ ❊ ❊

يا رب!
نہ مون کي عوام جي راءِ جي پرواهہ آهي نہ خواص جي راءِ جي،
نہ منهنجو ڪوئي دوست آهي،
مان ڇاڻان ٿو تہ جي تون منهنجو دوست آهين ۽ مان پنهنجو دوست آهيان تہ مون کي ڪنهن دوست جي ضرورت نہ آهي.

يا رب!
هي ڪبر و غرور نہ آهي
تنهنجي خاڪ پا تائين رسائي جي ڪوشش آهي،
جي منهنجي آواز جي تو تائين رسائي ناهي تہ تون انکي وڏيڪ سگهہ ڏي جئين اهو تنهنجا پير ڇهي سگهي!
مان ساري رات تو اڳيان دست بدعا رهان ۽ منهنجا هٿ ائين رهن جئين پوپٽ جا پر هوندا آهن.

يا رب!

تصوير کي رنگ ته هوندا آهن، خوشبو نه هوندي آهي.
منهنجي دعا کي خوشبوءِ سان واسي ڇڏ!

يا رب!
هيءُ نياڻي جا گلاب جي گل وانگر آهي، انهيءَ هر ميري نظر کان دور رک،
۽ هن جي منهن تي پنهنجو باران رحمت وساءِ جئين هن جي لڙڪن جون لارون ڌوپجي وڃن!

يا رب!
سنڌ جي ڪائي نياڻي، امير خسروءَ چواڻي ”بابل جي گانءِ“ نه بڻاءِ!
ان کي شيرڻيءَ جي دل ڏي ته اها مرد جا وڏل پنجوڙا چني ڇڏي،
ان جي غلاميءَ مان آزاد ٿئي ۽ ان جي ڏنل مانيءَ ڳيي کي ان جي منهن ۾ موٽائي هڻي!

يا رب!
مون کي هر ماءُ لاءِ احترام ڏي،
مون کي هر نياڻي لاءِ احترام ڏي،
۽ اهو بهشت مجنهي ديد کان ڳجهو نه رک جو تون ان جي پيرن هيٺان رکيو آهي.
يا رب!
ڇا ڪوئي انسان آهي جو ماءُ جو هڪ ٿورو لاهي سگهي؟
ڇا اهڙو ڪوئي ماپو آهي
جو مان اکين کي تارازي ڪري ماءُ جو پيار توري سگهان؟
اٽل ته پوءِ به ماءُ جي پيار ڏانهن ٿيندي!

يا رب!
مون کي ماءُ جي پيرن ۾ جاءِ ڏي جي سنگ مرمر کان وڌيڪ شفاف آهن ۽ ابد تائين چنڊ کان وڌيڪ چمڪن ٿا.

يا رب!
ماڻهوءَ کي ماني مهيا ڪري ڏي ته هي ڌرتي هن جي گيتن سان گونجي اٿي!
تون رزاق آهين ۽ تو رزق جو واعدو ڪيو آهي. تون آجر جي دل ۾ رحم وجهه ته اجير کان پنهنجو حق نه کسي! ۽ انسان جو پگهر سڪڻ کان اڳ هن جي پورهئي جو اجر ڏي،
پورهئي ڏي!

❋ ❋ ❋

يا رب!
علم اهو خزانو آهي جو کٽي نه کٽئو آهي ۽ جنهن مان انسان ڍاپي نه ڍاپئو آهي

دور جديد ۾ اسان جا ڏاها جي ارڏا بہ آهن اجهل بہ آهن، اهي مارڪس، لينن، ٽراٽسڪي، مائو، هوچي منہ، وغيره جي هر قول تي ائين جهڙپ ٽا ڏين، جيئن جڏهن پار پير جي وڻ ڪي ڏوٽي نہ سگهندا آهن تڏهن ڌرتيءَ تان اهي پير چونڊيندا آهن جي هوا ۾ ڪري پوندا آهن يا طوطا چچري ڦٽي ڪندا آهن.

يا رب!
مشرق جو علمي خزانو ڪيترو نہ وسيع آهي! نہ ڄاڻان اسان جو نئون نسل ان مان فائدو ڇو نہ ٿو وٺي!

يا رب!
مشرق جو علم انسانيت جي تڪميل لاءِ مغرب کان وڌيڪ ضروري آهي جيتوڻيڪ دير ٿي وئي آهي.
مون کي مهلت ڏي تہ مان ان تي عبور حاصل ڪيان.

❊ ❊ ❊

يا رب!
مون کي انسان ۽ هن جي جوجهد ۾ ڪيترو نہ اعتبا ر هوندو هو!
مون انسان کي وحشي درندي جي روپ ۾ بہ ڏٺو آهي ۽ هڪ ڪني، نڪاري ڪيئين وانگر رڙهندي بہ ڏٺو آهي.
مون کي هن جي جوجهد ۾ ساڳيو ويساهہ نہ رهيو آهي،
اها واٽ جا تنهنجا پيغمبر ڏيکاري ويا آهن، اها ئي منزل تي رسائي ٿي، باقي واٽون تہ ڪنهن اونهيءَ کڏ تي ڪٽن ٿيون.

❊ ❊ ❊

يا رب!
هڪ پيري خواجہ حسن بصريءَ چيو هو،
”مون کي تعجب اچي ٿو تہ جي کلن ٿا، انهن کي پنهنجي حال جي خبر نہ آهي“ (يعني اها خبر نہ آهي تہ ڇا پيش اچڻ وارو آهي)

يا رب!
ڪنهن ڄاتو آهي تہ پي ڏينهن ڇا اچڻو آهي!
ماڻهوءَ جي ڪل لبريز صراحيءَ وانگر اوچتو ٽڙڪي سگهي ٿي.

يا رب!
مون کي رڳو تبسم عطا ڪر

فقط احمق ٿهه ٿهه ڪري ٽهه ٽهه ڪندا آهن.

❊ ❊ ❊

يا رب!
حسد ڪي ڪيڏيون نہ پيليون اکيون آهن، اهي نہ چيتي ڪي آهن نہ بگهڙ ڪي، نہ هاٿار ڪي، نہ ٻئي ڪنهن ساهواري ڪي، رڳو انسان ڪي آهن. انسان پنهنجي دوزخ ۾ ڪيڏو نہ پچرن ٿا! مون حضرت وهب بن منبہ جا قول پڙهيا، جنهن جو نالو شايد سنڌ ۾ ڪنهن نہ ٻڌو آهي، هو صنعان فارس جو هو ۽ سماوي ڪتابن، تورات ۽ انجيل جو فاضل عالم هو ۽ قياس اهو آهي تہ اهو اهل ڪتاب مان هو، هو حليم ۽ نرم طبيعت وارو هو ۽ کهرو نہ ڳالهائيندو هو. هن چيو هو،
”حسد کان بچو! خدا جي پهرين نافرماني حسد ڪرائي قابيل ياءَ هابيل کي حسد جي ڪري ماريو هو.“
”حاسد جي سڃاڻ اها آهي تہ هو غايت جي غيبت ڪندو آهي ۽ حاضر جي چاپلوسي مندوآ هي.

❊ ❊ ❊

يا رب!
تو مون کي عقل ڏئي مون کان اها معصومصت چو کسي آهي ج تو هن پکيءَ کي ڏني آهي، جنهن جي آوا ۾ اجان تائين بهشت آهي جو انسان وڃائي چڪو آهي.

يا رب!
منهنجي لاءِ هي ساري ڪائنات مسجد آهي،
ان جا محراب ۽ منبر آسمان تائين اوچا آهن ۽ هي پوري ڌرتي تنهنجي جاءِ نماز آهي.

يا رب!
مون کي توفيق ڏي
تہ مان تنهنجي ساري ڪائنات سان ڳڏجي قبلہ رو ٿيان،
۽ جنهن وقت سجدي ۾ وڃان تہ هر طرف تون هجين
۽ هر چيز مون سان ڳڏ السلام عليڪم ورحمتہ الله ڪري.

يا رب!
مون مان منهنجي مون ڪچي ڦتي ڪر،
تون ئي تون رهجي وڃ!
تون ئي تون رهجي وڃ!

❊ ❊ ❊

يا رب!

جي تون نہ هجين تہ هن زندگيءَ جي ڪهڙي معنىٰ هجي؟ ڇا هيءَ زندگي فقط خورد و نوش آهي، فقط لباس آهي جو زيب تن آهي؟ فقط ستر اسي سال جي حياتي آهي جا خواب وانگر گذري وڃي ٿي ۽ پوءِ خاڪ خاڪ ڍانهن موٽي ٿي ۽ ٻيو ڪجهہ بہ نہ ٿو رهي؟

يا رب!
ائين ڪئين ٿي ٿو سگهي؟
جي اها ڳالهہ صحيح آهي تہ خودڪشي لاءِ جواز ڪئين نہ آهي؟
جي اڳي يا پوءِ خاڪ خاڪ سان ملڻي آهي، تہ اينگهہ ڇا لاءِ؟

يا رب!
من کي يقين ڪامل عطا ڏي تہ تون آهين،
هيءَ زندگي پوري ٿي ٿوڏانهن اچي ٿي، هيءَ زندگي تنهنجي ذڪر ۽ فڪر سان سجائي ٿئي ٿي ۽ ان ۾ ئي پنهنجي تڪميل تي پهچي ٿي.

يا رب!
تون ڪئين آهين، ڪٿي آهين، ڪهڙيءَ ريت حاصل ٿي سگهين ٿو، اهو منهنجي سمجهہ کان بعيد آهي.
مان ول هجان، يا وڻ هجان ها، يا پرندو هجان ها، تہ تو سان منهنجي گفتگو ٿي سگهي ها. مان تہ انسان آهيان ۽ منهنجي زبان لاءِ حد فاصل آهي. اها تو سان هم ڪلام ٿي نہ ٿي سگهي.

يا رب!
منهنجي زبان عاجز آهي،
منهنجي دل کي پاڻ تائين رسائي ڏي!

يا رب!
ڇا تون ۽ تنهنجو ڪتاب ڪافي نہ آهي؟
ڇا مون کي ڪنهن مرشد جي ضرورت آهي؟
ڇا تنهنجي تاويل ۾ منهنجيءَ انفراديت جا انا آهي؟
مان تہ سراپا عاجزي آهيان.

يا رب!
منهنجي لاءِ ماڻهن ڪيڏا نہ لغو قصا گهڙيا آهن؟
هو مون تي ائين الزام ڌري رهيا آهن تہ مان ڀتائيءَ جي عظمت کان انڪار ٿو ڪيان جئين هو ڪنهن وقت ابن رشد تي ڌريندا هيا تہ هو ابن سينا جي ترديد ڪري رهيو آهي. ڇا تون منهنجي رشد و هدايت لاءِ ڪافي نہ آهين؟

* * *

يا رب!
جيسيتائين ڪوئي فانوس راهہ ۾ اچي تيسيتائين هانو جي سوجهري تي پنڌ ڪري رهيو آهيان، ڪاريءَ رات ۾ تنهنجي پيغمبر آخر زمان جا قول ستارن وانگر لڳي رهيا آهن. چوان ٿو اهي انسان ذات سان وراهيان جا ٽڪجي پئي آهي ۽ جنهن ۾ هر روز ڪٿي نہ ڪٿي قيامت صغرا نظر اچي رهي آهي.

يا رب!
چا نہ قطار اندر مشعلون آهن، نبيءَ اڪرم ۽ اصحاب نبيءَ جا قول
نبيءَ جي هر حديث لاٽ وانگر آهي جا تا بہ ابد جهلملائيندي رهندي. هر حديث جو تعلق ايمان، عمل، آداب ۽ اخلاق سان آهي.

- اعمال جو دارومدار نيتن تي آهي.
- مومن جي نيت انجي عمل کان بهتر هوندي آهي.
- خدا اوهان جي جسمن ۽ مال کي نہ ٿو ڏسي. اوهان جي دلين ۽ ڪمن جي خلوص کي ٿو ڏسي.
- (الله کي مڃڻ کان پوءِ) بهترين دانائي ماڻهن سان محبت آهي.
- اوهان مان ڪوئي مومن نہ ٿو ٿي سگهي، جيسيتائين ڀين لاءِ بہ اهو پسند نٿو ڪري جو پنهنجي لاءِ پسند ڪري ٿو.
- ڪائي اهڙي چيز رستي تي ڪريل ڏسو، جا خدا جي بندن کي تڪليف ڏي تہ انهيءَ کي اتان هٽائي ڇڏيو. هي ايمان جي علامت آهي.
- دين نصيحت ۽ خير خواهيءَ جو نالو آهي.
- جيڪڏهن تو کي ڪنهن نيڪيءَ سان خوشي ٿئي ۽ گناهہ تي وڃڻ سبب تڪليف ٿئي تہ اها ڳالهہ تنهنجي ايمان جي علامت آهي.
- ماڻن سان کليءَ دل سان ملڻ، انهن کي چڱيون ڳالهيون ٻڌائڻ، بُرين ڳالهين کان روڪڻ، ڀليل پٽڪيلن کي دڳ لائڻ، رستي تان ڪنڊو يا پٿر هٽائي ڇڏڻ، اهي سڀ ڪم اجر ۽ ثواب ۾ صدقي ۽ خيرات جهڙا آهن.
- ڪنهن بہ مسلمان لاءِ روا نہ آهي تہ هو ڪنهن اگهائيءَ سبب ٽن ڏينهن کان وڌيڪ پنهنجي ڀاءُ کي ڇڏي ڏئي. ملاقات ٿئي تہ هڪ ٻئي کان منهن ڦيري، پنهي ۾ بهتر اهو آهي جو سلام ۾ سبقت ڪري.
- الله جي اڳيان ان کان بهتر عبادت نہ آهي تہ پنهنجي ڀاءُ جي دل ورتي وڃي.
- پنهنجي ڀاءُ جي مدد ڪر پوءِ هو ظالم هجي يا مظلوم، مظلوم جي مدد اها آهي تہ هن کي ظلم کان بچايو وڃي ۽ ظالم جي مدد اها آهي تہ هن کي ظلم کان باز رکيو وڃي.
- هڪ مومن ڄڻ تہ ٻئي مومن جو آئينو آهي. هن ۾ نقص هجي تہ هن کي آگاهہ ڪيو وڃي.
- جيڪو پنهنجي ڀاءُ جا عيب ڇپائيندو، ان جا خدا عيب ڇپائيندو.
- هڪ ٻئي کي سوکڙيون ڏيندا ڪيو، ان سان محبت پيدا ٿيندي آهي.

- شرڪ کان پوءِ بدترين گناهه خلقِ خدا کي ڏکارو ڪرڻ آهي.
- سيني کان چڱو اهو آهي جنهن مان انسانن کي فائدو پهچي.
- غريبن جي خدمت ڪرڻ وارو (اجر ۽ ثواب ۾) ڏينهن جو صائم آهي ۽ رات جو قائم آهي.
- تون زمين وارن تي مهرباني ڪر ته آسمان وارو تو تي مهربان ٿيندو.
- منهنجي امت ۾ چڱا ماڻهو اهي آهن، جن کي جڏهن ڪاوڙ اچي ٿي ته ڪاوڙ پي ٿا وڃن.
- جيڪو توڙي حق تي هجي، پر جهيڙي جهڳڙي کان بچڻ لاءِ پنهنجي حق تان هٿ کڻي وڃي، ان جي جنتي هجڻ جو ضامن مان آهيان.
- خلق جو حسن ئي دين آهي.
- مسلمان بدخلق ۽ بخيل نه ٿيندو آهي.
- آدمي کي جيڪي ڪجهه ڏنو ويو آهي، ان مان سڀ کان چڱي خوش خلقي آهي.
- ايمان انهيءَ جو ڪامل آهي، جنهن اخلاق پسنديده آهي.
- اخلاق جو چڱو هجڻ، محبت الاهي جي علامت آهي.
- جا چيز سيني کان وڌيڪ ٻاجهه جو ڪارڻ ٿيندي، اها منهن تي مُرڪ ۽ مٺي ٻولي آهي.
- بدخلقي اخلاق کي ائين چٽ ڪري ٿي، جيئن سرڪو ماکيءَ کي چٽ ڪري ٿو.
- جنهن ۾ امانت نه آهي ان ۾ ايمان نه آهي.
- جو وعدي جو پابند نه آهي، ان جو ڪوئي دين نه آهي.
- امانت سان رزق وڌندو آهي، خيانت سان افلاس لازمي طور ايندو آهي.
- مشورو به امانت آهي.
- مومن سڀ ڪجهه ٿي سگهي ٿو، ڪوڙو ۽ خائن (خيانت وارو) نه ٿو ٿي سگهي.
- جنهن چرچي ۾ به ڪوڙ نه ڳالهايو، ان جي جنتي هجڻ جو ضامن مان هان.
- ڪوڙ ايمان کي زائل ڪري ٿو.
- سچ چئو پوءِ ڀلي اهو ڪوڙو هجي.
- سچ تي ٻيٺا رهو، توڙي اها ڳالهه اوهان جي نفس جي برخلاف هجي.
- فياض خدا جو دوست هوندو آهي.
- مٿيون هٿ هيٺين هٿ کان بهتر آهي.
- حسد نيڪين کي ائين کائي ويندو آهي، جيئن باهه ڪاٺين کي ڀسم ڪري ڇڏيندي آهي.
- هڪ ٻئي ۾ محبت، ڪفايت شعاري، ماڻهن سان نرميءَ سان ورتاءُ، خاموشي ۽ طبيعت جو استقلال نبوت جو وصفن جا جزا آهن.
- ايمان درست نه ٿيندو جيستائين دل جي اصلاح نه ٿيندي ۽ دل جي اصلاح نه ٿيندي جيستائين زبان جي اصلاح نه ٿيندي.
- حيا ايمان جي هڪ شاخ آهي.
- حيا سراپا خير آهي.
- شرم ۽ حيا ۾ نيڪي ئي نيڪي آهي.

- بلند همتي ايمان جي علامت آهي.
- جابر بادشاھ جي اڳيان ڪلمئہ حق جو اظهار بهترين جهاد آهي.
- جو ڄاڻي واڻي ظالم جو ساٿ ڏئي، اهو پورو مسلمان نہ آهي.
- امانت دار تاجر خدا جو دوست آهي.
- نيڪ آدميءَ وٽ جائز دولت سڀ کان چڱي شيءِ آهي.
- عبادت کان پوءِ پيو فرض انسان تي حلال جي روزي آهي.
- ڪوئي بہ شخص پنهنجي هٿن جي ڪمايل روزيءَ کان بهتر روزي نہ ٿو کائي.
- ماڻهن جي تعلقات ۾ خلل انداز ماڻهو جي نيڪيءَ تي پاڻي ڦيري ٿو ڇڏي.
- انصاف جي هڪڙي گهڙي ڪيئي سالن جي عبادت کان بهتر آهي.
- دين ۾ ميانہ روي اختيار ڪيو.
- سادگي ايمان جي علامت آهي.
- اهڙي شخص مان ڪهڙي ڀلائي تي سگهي ٿي، جنهن جي ڪنهن سان الفت نہ هجي ۽ جنهن سان ڪنهن جي الفت نہ هجي.
- نيڪيءَ سان عمر وڌندي آهي.
- نيڪيءَ جي طرف سڏڻ وارو، نيڪي ڪرڻ واري جي برابر آهي.
- جو شخص ڪنهن برائي کي ڏسي تہ هن کي گهرجي تہ ان کي پنهنجي هٿ سان روڪي، پر جي ائين نہ ڪري سگهي تہ زبان سان منع ڪري، پر جي ائين بہ نہ ڪري سگهي تہ ان کي دل ۾ برو سمجهي.
- جو علم جي طلب ۾ نڪتو، اهو الله جي رستي تي آهي.
- هر شيءِ جو هڪ رستو آهي، جنت جو رستو علم آهي.
- علم لاءِ جدوجهد اڳين گناهن جي تلافي آهي.
- جنهن علم جي طلب ۾ وفات پاتي، اهو شهيد ٿيو.
- علم جي بزرگي، عبادت جي بزرگيءَ کان برتر آهي ۽ مهد کان لحد تائين علم حاصل ڪيو.
- علم حاصل ڪريو پوءِ پلي تہ ان لاءِ اوهان کي چين جهڙي دور دراز ملڪ جو سفر ڪرڻو پوي.
- مومن جي طبيعت ۾ خوشامد نہ هوندي آهي، سوا ان جي تہ هن کي علم جي طلب هجي.
- عالم جي قلم جي مس، الله کي شهيد جي خون کان وڌيڪ پياري آهي.
- الله انهن اميرن کي پسند ڪري ٿو جي عالمن سان رابطو رکن ٿا.
- دنيا ۾ سڀ کان شرير بگڙيل عالم آهي.
- شرڪ کان پوءِ وڏو جرم والدين سان سرڪشي آهي.
- جنت ماءُ جي قدمن هيٺان آهي.
- پيءُ جي خوشنوديءَ ۾ خدا جي خوشنودي آهي، پيءُ جي غضب ۾ خدا جو غضب آهي.
- تون پنهنجي والدين سان چڱو سلوڪ ڪر، توسان تنهنجي اولاد چڱو سلوڪ ڪندي.
- پنهنجن رشتي دارن سان چڱو سلوڪ ڪرڻ وارو اهو نہ آهي جو رشتي دارن کان بدلو وٺي پر اهو آهي جو هنن سان ٽٽل رشتو ڳنڍي ٿو.

- توهان مان اهو چڱو آهي، جو پنهنجن گهر وارن لاءِ چڱو آهي.
- عورتن جي معاملي ۾ خدا کان ڊڄو! اوهان جو عورتن تي حق آهي، عورتن جو اوهان تي حق آهي.
- عورت جي عزت شريف طبيعتون ئي ڪنديون آهن، انهن جي اهانت ڪمينن ماڻهن کان سواءِ ڪوئي نہ ڪندو آهي.
- ڌيئن جي پرورش هڪ امتحان آهي، جو ان ۾ پورو پيو، اهو ڪامياب ٿيو.
- عورتن ۾ سڀ کان چڱي عورت اها آهي، جنهن کي مڙس ڏسي تہ خوش ٿئي.
- بخدا! اهو مومن نہ آهي، جنهن جي بديءَ کان هن جو پاڙيسري محفوظ نہ هجي.
- پاڙيسري جو رڳو ايترو حق نہ آهي، تہ هن کي ايذاءُ نہ ڏنو وڃي پر هن جو اهو بہ حق آهي تہ هن تي احسان ڪيو وڃي.
- قيامت جي ڏينهن غريب پاڙيسري پنهنجي مالدار پاڙيسريءَ کي دامن کان جهليندو تہ، ”تو منهنجو خيال نہ رکيو.“
- جي ڪوئي پاڻ ڍو تي کائي پر هن جو پاڙيسري بکيو رهي تہ هن جو ايمان ناقص آهي.
- جو بيمار جي عيادت ڪري ٿو، اهو خدا جي ضمانت ۾ آهي.
- انهيءَ بيمار جي عيادت تي بہ وڃ جو تنهنجي عيادت لاءِ نہ آيو هجي.
- مومن جي زبان دل ۾ رهندي آهي، يعني جڏهن هو ڪجھ چوندو تہ پهريون سوچيندو پوءِ ڳالھ ڪندو آهي.
- تون خدا جي عبادت ائين ڪر ڄڻ تون هن کي ڏسي رهيو آهين، پر جي تون هن کي نہ ٿو ڏسين تہ هو تو کي ڏسي ٿو.
- جو بندن جو شڪرگذار نہ آهي اهو خدا جو بہ ناشڪرو آهي.
- گهٽو نہ ڪل، گهٽي ڪل دل کي ماري ڇڏيندي آهي.
- دنيا لاءِ طبيعت جي اهڙي استقلال سان جهدوجهد ڪر، ڄڻ توکي هتي هميشہ رهڻو آهي.
- موت جي اهڙي طرح تياري ڪر، ڄڻ تنهنجو دنيا سان ڪو تعلق ئي ناهي.
- پنجن شين کي غنيمت ڄاڻ. جوانيءَ کي پيريءَ کان اڳ، تندرستيءَ کي بيماريءَ کان اڳ، خوشحاليءَ کي تنگ دستيءَ کان اڳ، زندگيءَ کي موت کان اڳ ۽ فرصت کي مشغوليت کان اڳ.
- ڪمن جي بهتري انهن جي اعتدال ۾ آهي.
- غنا، مال و دولت جي جهجهائي تي مدار نہ ٿي رکي، سچي غنا دل جي غنا آهي.
- مومن بار بار ڌوڪو نہ کائيندو آهي.
- جو عقل کان محروم آهي، ڄڻ تہ دين کان محروم آهي.
- دنيا جي محبت گناهن جي جڙ آهي.
- جو انتقام وٺي سگهندو هجي پر غصي تي ضبط ڪري، خدا هن جي قلب کي طمانيت سان پري ڇڏي ٿو.
- برائي جو جواب ڀلائي سان ڏي، نيڪيءَ جي قوت سان بديءَ جي قوت تي غلبو حاصل ڪر. برا ماڻهو پنهنجون برايون نہ ٿا ڇڏن تہ چڱا ماڻهو پنهنجون چڱايون ڇو ڇڏين.

www.sascitysukkur.com www.ebooks.sascitysukkur.com

- نعمت هڪ وحشي جانور آهي. هن کي شڪر جي زنجيرن سان ٻڌي رک.
- دنيا کي ڇڏي ڏي ته اها تو ڏانهن رغبت سان اچي.
- گهٽي ڳالهائڻ کان وڌيڪ ڪا شيءِ انسان لاءِ بري نه آهي.
- جڏهن رشوت دروازي مان داخل ٿيندي آهي ته امانت دريءَ مان نڪري ويندي آهي.
- آدمي پاڻ ۾ ائين آهن جئين ڦٽيءَ جا ڏندا.
- دنيا ۾ ان طرح زندگي گذار ڄڻ تون پرديسي آهين.
- گهر وٺڻ کان اول پاڙيسري ۽ سفر کان اڳ سفر جي ساٿيءَ کي سمجهي وٺ.
- مون جبرئيل کان پڇيو: ”ماڻهوءَ کي سرداري ڪهڙي ڳالهه سان ملندي آهي؟“ ته جواب ڏنائين، ”عقل سان.“

يا رب!

مان ته اهي حديثون پڙهي انهن غواصن وانگر حيران ٿي ويو آهيان، جي واريءَ ۾ جهانورايل اکين سان موتي مٽ ۾ ڏسندا آهن ۽ ٻوليءَ تي پنهنجي قدرت نه رهي آهي. رڳو ظفر علي خان جو شعر تو ياد اچي.

جو نکته ورون سي حل نه هوا، جو فلسفيون سي کهل نه سکا،
وه راز اک کملي والي ني سمجها ديا، چند اشارون مين.

يا رب!

مون کي سگهه ڏي ته اهي پرجهي ڏسان!
مون کي سگهه ڏي . . . .

آمين ثم آمين

❊ ❊ ❊

❋ ❋ ❋

اي خدا ! مون ساري عمر تنهنجو نالو نہ ورتو آهي. منهنجي زبان کي ايتري سگهہ ڏي جو مان تو کي سڏ ڪيان تہ زمين ۽ آسمان ان سان گونجي اٿي.

❋ ❋ ❋

منهنجا خدا! مون کي معاف ڪجانءِ. منهنجي عبادت رڳو مُنهنجي شاعري ۾ ئي آهي. منهنجي شاعري انهيءَ ٻڪرار جي گفگتو وانگر آهي، جنهن کي موسىٰ عليہ السلام جي موجودگيءَ جو احساس نہ هو.

❋ ❋ ❋

اي خدا! جيئن تو اسان کي ديد ڏني آهي تہ شفق ۾ سج جا پويان پاڇاوان ڏسي سگهون ۽ جيئن اسان کي گل جي خوشبو جو احساس ڏنو آهي، ائين تو اسان ۾ چڱائيءَ لاءِ پيار بہ پيدا ڪيو آهي، چڱائي جا اسان جي اندر مان ايري ٿي. اها پي ڳالهہ آهي تہ ڪي انڌا آهن، ڪن جو ناسون پُتجي ويون آهن ۽ ڪن جي سيني ۾ برائي ڪانڊيرن جي جهنگ وانگر اُيري آئي آهي. ائين ڇو آهي؟ اي خدا ! جڏهن هر شيءِ جو خالق تون آهين؟

❋ ❋ ❋

اي خدا! مون سڄي عمر تنهنجي وجود تي غور ڪيو آهي. هاڻي جي مان چوان تہ تہ تون آهين تہ ضرور هوندين! هي ليار جا ڳاڙها ڳل، تُنهنجا اکين ڏٺا شاهد آهن، بسنت جي هير تو کي ڇُهي ڏٺو آهي ۽ اهي نرم رخسار جيڪي آسمان ۾ ڪڪر ٿي وجن ٿا، تنهنجا ئي آهن، تو کي ڪائي شڪل و صورت نہ آهي ۽ پوءِ بہ هيءَ ڪائنات تنهنجو آئينو آهي، آئينو جو ٽُٽي نہ تو ٽٽي ۽ جنهن تي ڪنهن بہ دهرئي جا پٿر پهچي نٿا پهچن!

❋ ❋ ❋

اي خدا! هي ڪِئلي جا پِرَ ڏانهن دوڙي رهي آهي، اِن کي ڪيئن خبر پيئي تہ بادل وسڻ وارا آهن؟

❋ ❋ ❋

اي خدا! تُنهنجي صراحي منهنجي اڳيان سارو ڏينهن پريل رکي رهي، پر مون اُن مان هڪ ڏُڪ به نہ پيتو! هاڻي جڏهن سج لهي رهيو آهي، مون کي ڪيڏي نہ اڃ آهي؟

❊ ❊ ❊

اي خُدا! مون کي ڏڪار کان ڏڪار ڏي، مون کي بچان کان بچان ڏي، جيئن مان پوري انسانذات کي ياڪر ۾ پري اُن کي چميون ڏيان ۽ ان کان ڪڏهن نہ چرڪان جيئن عيسىٰ کي ڪنهن بہ ڪوڙهئي کان ڪِرِڇ نہ ايندي هئي.

❊ ❊ ❊

اي خدا! تون ساري ڪائنات بہ آهين ۽ ٻيو ڪجهہ بہ آهين، جنهن لاءِ عين اليقين ضروري آهي، پر اهو هر ڪنهن جي حصي ۾ نہ تو اچي!

❊ ❊ ❊

اي خدا! منهنجي دشمن جي روح ۾ چڱائي وِجهہ، هن کي سمجهہ ڏي ۽ هن کي پنهنجي رحم کان محروم نہ ڪر!

❊ ❊ ❊

اي خدا! تون منهنجون اکيون آهين! تو سان مان اهي ڳالهيون ڏسي سگهان تو جي ٻيا انسان ڏسي نہ تا سگهن. مان تو سان اهي ڳالهيون ٻڌي سگهان تو، جي ٻيا انسان ٻڌي نہ تا سگهن. تو ئي تہ مون کي قلم گهڙڻ سيکاريو آهي ۽ منهنجي هر تحرير مان ليئو پائي ان کي ڏسي رهيو آهين ۽ پنهنجي حقير شاگرد جي مٿي تي هٿ ڦيري رهيو آهين.

❊ ❊ ❊

اي خدا! مان تنهنجيءَ ترتيب جو زنده ثبوت آهيان.

❊ ❊ ❊

آءٌ تو کي خدا ڏيکاريان؟
چا ان جاءِ تي

بيهي سگهندين
جتي
موسيٰ بيهوش ٿي ويو هو
۽ جتي ڪوهِ طور
پاش پاش ٿي چُڪو هو؟

❊ ❊ ❊

تون پڇين ٿو ته ’خدا ڇا آهي؟‘ ۽ مان پڇان ٿو ته ’خدا ڇا نه آهي؟‘ ٿي سگهي ٿو ته اسان ٻئي ساڳيا سوال پڇندا هجون، ٿي سگهي ٿو ته اهي ٻه الڳ سوال هجن.

❊ ❊ ❊

تون دهريو آهين، تو کي ان تي غصو ٿو اچي ته مان وحدانيت ۾ اعتبار ڇو ٿو ڪيان! مان ته رڳو اهو سوچي رهيو آهيان ته ڪاٽ ڪُتي کي، جنهن جا رنگ شفق کان سهڻا آهن، خدا کان سواءِ ڪير بنائي ٿو سگهي؟

❊ ❊ ❊

ڇون ٿا ته نه رڳو ماڻهو سمنڊ ۾ ترندو آهي
پر سمنڊ به ماڻهوءَ ۾ ترندو آهي،
۽ ٻڏندا به ٻئي هڪ ٻئي ۾ آهن.
جي تون هن ڪائنات تي
سوچيندين
ته تو کي
اها ڳالهه
سمجهه کان مٿي نه لڳندي.

❊ ❊ ❊

تون ڪير آهين، جو منهنجي جاڳ کي
جهنجهوڙي رهيو آهين
۽ ڇيڙي رهيو آهين
ته توکي نيٺ ننڊ اچي ويندي،
۽ تو کي وجهه نه ملندو
وري وجهه نه ملندو.

❊ ❊ ❊

ماڻهو ڪيڏو نه نِرڄو آهي! هو چنگيز ۽ هلاڪوءَ جي موت ڪان پوءِ به نه سمجهي سگهيو آهي ته هر ڪنهن جو انت ساڳي ڪَذ آهي! جڏهن هو انڌ جي گهوڙي تي سوار آهي ته هُن جون اکيون ڏرتيءَ ڏانهن هيٺ نه ٿين ڏسن!

❊ ❊ ❊

جي تون موت جي حقيقت نه سمجهي سگهيو آهين ته زندگيءَ جي حقيقت ڪيئن سمجهي سگهندين؟

❊ ❊ ❊

تو ڪي موت ٻِلي وانگر گهوري رهيو آهي ۽ تون ڪبوتر وانگر اکيون ٻوٽي ويٺو آهين!

❊ ❊ ❊

مون جڏهن ڪُتي ڪي ماني ٽڪر ڦٽي ڪيو آهي، تڏهن هن جي اکين ۾ به احسان جي لهر ڏٺي آهي. اي اشرف المخلوقات جا پُٽ! تون ڪُتي ڪان به پري آهين!

❊ ❊ ❊

تون خدا ڪان ته نه ٿو ڊڄين، انهيءَ جهنم ڪان ته ڊڄ جو تو ۾ ٻري رهيو آهي!

❊ ❊ ❊

هي ٻار جو تنهنجي جهوليءَ ۾ ڪُڏڪيون ڪائي رهيو آهي، ان ڪان وڌيڪ خدا جي ثابتي تو کي ڪهڙي گهرجي؟

❊ ❊ ❊

خدا ته ٿر گهڻو وشال آهي، پوءِ به واريءَ جي هر ڪڻي ۾ آهي!

❊ ❊ ❊

جيڪو آهي به ڪونه، ان کي نه ميرائڻ لاءِ تون ايڏي محنت ڇو ٿو ڪرين؟

❊ ❊ ❊

هي ساري ڪائنات فنا جي مُٺ ۾ ئي ته آهي! تو ڪڏهن اها مُٺ کولي ڏٺي آهي؟

❊ ❊ ❊

خدا جو شڪر ڪر ته تو کي مال منال ۾ نه، مِٽيءَ ۾ پوريو ويو آهي.

❊ ❊ ❊

جي بهشت دلاسو ۽ دوزخ دڙڪو آهي ته پوءِ چڱائي عبث آهي.

❊ ❊ ❊

خدا کي ڪڍي وجُ ته ڪائنات ۾ معنيٰ ئي ڪهڙي؟

❊ ❊ ❊

نِتشي مري ويو، خدا اتي ئي آهي.

❊ ❊ ❊

جي خدا تو سان گڏ آهي ته تو کي ڪهڙي ڪَسُ آهي؟

❊ ❊ ❊

پنهنجي جنم جي ڏينهن تي، پنهنجي مرڻ جو ڏينهن ملهاءِ، جو ته تنهنجيءَ زندگيءَ مان هڪ سال پيو ٿو گهٽيو.

❊ ❊ ❊

چا تون موت کي وساري، هو تو سمجهين ته موت به تو کي وساري ڇڏيو آهي؟

***

موت جي ياد پيغمبريءَ جي صفت آهي.

***

تون ڪير جو اسرارِ الاهي ڄاڻڻ چاهين ٿو؟ تون ته هن ڪٺليءَ کي به پوري طرح سمجهي نه سگهيو آهين؟

***

تو کي منهنجي زندگيءَ تي ڇِڙ آهي، پر تو کي مُنهنجي موت تي وڌيڪ ڇِڙ ايندي، ڇو ته موت مون کي اهو ڪجهه ڏيندو جو مون کي زندگي نه ڏئي سگهي آهي ۽ جنهن جو مان حقدار آهيان.

***

دشمن رهزن! تنهنجي زندگيءَ جي مشاهدي ته مون ۾ خدا دوستي پيدا ڪئي! مان تنهنجو ٿورائتو آهيان! ڪُتو پونڪي نه ته هُن جو هانءُ ڦاٽي پوي!

***

جي تون گوهي نه ڪرين ته تنهنجي گڏهه هجڻ تي مون کي اعتراض نه آهي.

***

چِپَ ڪان ڪنهن پڇيو ته، ”ڪويل ڏِٺي اٿئي؟“ جواب ڏنائين، ”ڏٺي ته ڪانه اٿم. هوندي ڪا مون جهڙي.“

***

ڀٽائي! مان خدا سان رُٺو هوس، جي رُسان نہ ها تہ هن وقت تائين سوَ رسالا لکي وچان ها.

❊ ❊ ❊

مان ”ڀٽائي جو رسالو“ ڪجھ اڳتي لکي رهيو آهيان. تون مون کي نہ ٿو سمجهي سگهين، اها ٻي ڳالھ آهي.

❊ ❊ ❊

ادب فقط ادب آهي. ان کي سياست جي ڪشڪول ۾ وجهين تہ تون ”وس وارو“ آهين، پر اهو چاٽي چڏ تہ ادب فقط پينوءَ جي پاند لاءِ نہ آهي. ادب ذريعو نہ آهي. ادب مقصد آهي، ائين جيئن خدا ذريعو نہ آهي پر مقصد آهي، خدا کان تون ”سنڌ سُڪار“ جي دعا گهرين تہ مون کي اعتراض نہ آهي، پر جنهن کان اها دعا گهري رهيو آهين، اهو ادب جو موضوع نہ آهي ڇا؟ نظريا زندان نہ بڻاءِ! انهن مان نڪري آءُ! ٻاهر ڪليل هوا آهي ۽ آسمان ۾ چنڊ وچي رهيو آهي.

❊ ❊ ❊

ڇا هي منهنجو تهجد آهي جو مان صبح جو چئين بجي ڪان اڳ ۾ اٿي ٿو لکان؟ جي ها تہ اي خدا! منهنجي عبادت جي انفراديت تي غصو نہ ڪجانءِ!

❊ ❊ ❊

ڇا ڪبوتر کي اڏامندو ڏسي، تو کي هن تي رشڪ ايندو آهي؟“

❊ ❊ ❊

تنقيد جڏهن گڏھ ڪندو آهي، تڏهن اِٽ هٽندو آهي.

❊ ❊ ❊

الله جميل و يُحب الجمال

”ڪُل نفساً ذائقتہ الموت،
توهان اهي سٽون پڙيون آهن؟
ڇا اهي ادب جو موضوع تي سگهن ٿيون ؟؟

❊ ❊ ❊

ٽون ڪي ڪهڙو نظريو چڱو ٿو لڳي:
"ادب براءِ زندگي" يا "زندگي براءِ ادب".

❊ ❊ ❊

اي مصور! ٽون خدا جي تصوير ٺاهڻ ٿو چاهين؟ تو سانوڻ جي سانجهيءَ ۾ شفق جو رنگ ڏٺو آهي؟

❊ ❊ ❊

منهنجي شاعري سنڌ لاءِ ديوارِ چين وانگر آهي. ان کي ڪوئي مٿائي ڪونه سگهي. تنهنجي سرحد جو تحفظ تنهنجي سياست نه، ثقافت ڪري سگهندي.

❊ ❊ ❊

مون اوهان کي شاعريءَ ۾ پتائي، سچل، سامي به ڏنو آهي ته ايڪويهين صدي به ڏني آهي.

❊ ❊ ❊

"انا لله و انا اليه راجعون"، جهڙي مترنم ۾ معنیٰ خيز سٽ نه مون شاعريءَ ۾ ڏٺي آهي، نه فلسفيءَ ۾، نه ادب ۾.

❊ ❊ ❊

سياڻي جو ٽيڪو تو ڪي ڪنهن ڏنو آهي؟ ٽون سياڻي لاءِ اڄ ڪي ڇو ٿو ضايع ڪرين؟

❊ ❊ ❊

شاهجان! مان نئون تاج محل ٺاهي رهيو آهيان، ان لاءِ مون کي ڪنهن ممتاز محل جي ضرورت نه آهي.

❊ ❊ ❊

ڪنهن جي مٿي تي هٿ گهمائي ڏس! ساري ڪائنات تنهنجي هٿ ۾ اچي ويندي.

❊ ❊ ❊

عشق تو ڪي نيون اکيون، نوان ڪَن ۽ نئين زبان ڏيندو، تون ڪنهن سان عشق ڪري ته ڏس!

* * *

راڌا! مون وٽ ڪيتريون گوپيون ٿين اچن، پر منهنجي بنسري تو ڪي ڳولي رهي آهي.

* * *

ڪنوار! گهونگهٽ هَٽاءِ ته ڏسان ته تون ڪيتري خوبصورت آهين؟ ماٺهو تو ڪي ٻي دنيا چون ٿا!

* * *

غصي ڪي ڇڏ! موتي آءُ! ڏِسُ سِج سمنڊ ۾ ٻڏي رهيو آهي؟

* * *

جي مان چوان ته جهرڪيءَ ڪي آکيرو ٺاهڻ خدا سيکاريو آهي ته ان ڳالهه جي ان ڪان وڌيڪ ڪهڙي سولي سمجهاڻي ٿي سگهي ٿي!

* * *

نه رڳو گهوڙي ڪي موت جي اڳواٽ خبر پوندي آهي پر ٻي هر جاندار ڪي اڳواٽ پتو پئجي ويندو آهي، رڳو انسان ڪي خبر نه پوندي آهي، جو اِن ڏس ۾ احقرالمخلوقات آهي يا انسان ڪي به . . . . ؟

* * *

ڏنگڻ نانگ جي فطرت آهي، ڪير پيارڻ مُنهنجي فطرت آهي.

* * *

تو موت جي خيال ڪي دل مان تڙي ڪڍيو آهي، ڇڻ ته ائين ڪرڻ سان تون نه مرندين! پاڳل! جي چوويهه ڪلاڪ اسٽالن ڪي اهو احساس هجي ها ته ماڻهو ڪڏهن به مري سگهي ٿو ته هو ايڏا ظلم نه ڪري ها ۽ يو ــ ايس ــ آر نه ڊهي ها! موت جو احساس ئي ماڻهوءَ ۾ چڱائيءَ جي پيڙه پختي ڪري ٿو.

❊ ❊ ❊

نہ وڇونءَ جي اولاد سان گڏ ڇپر چڱو آهي نہ واڳونءَ جي اولاد سان گڏ ڪپر.

❊ ❊ ❊

مومل! ايڏي عشق جي اندا! تو ڏنو ئي نہ تہ راڻو ڪاڻو آهي!

❊ ❊ ❊

مان توکي پڇري ٿو ۾ وجهي وڻ ۾ لٽڪايان تہ ڇا تون ائين سمجهندين تہ تون وڻ جي ٽاريءَ تي لُڏي رهيو آهين؟

❊ ❊ ❊

تون انسانذات سان محبت ۽ انسان سان نفرت ڪرين ٿو. دهريت اِهوئي سيکاريندي آهي!

❊ ❊ ❊

هڪ دهريو تيسيتائين انسان دوست آهي جيسيتائين هُن کي اقتدار نہ مليو آهي.

❊ ❊ ❊

ڇا تاريخ مان ڪوئي مثال ڏيئي سگهندين تہ فلاڻو خدا دشمن! انسان دشمن نہ هو؟

❊ ❊ ❊

تون پاڻ تہ انگ اگهاڙو آهين. تو کي رڳو اُن تي فخر آهي تہ دنيا ۾ سڀ کان اڳ ۾ تنهنجن وڏن آڏاڻو ٺاهيو هو!

❊ ❊ ❊

سوچي سوچي ڳالهاءِ! هر لفظ هڪ تلوار آهي جا توتي ڪِري سگهندي آهي.

❊ ❊ ❊

سچ ڳالهائي اُس ۾ پلي ويهہ، ڇانوَ ۾ ويهڻ جي لاءِ ڪوڙ نہ ڳالهاءِ !

❊ ❊ ❊

اعتبار ؟ خدا کان سواءِ ٻيءَ ڪنهن ڳالهه ۾ اعتبار ڪهڙيءَ چڙيا جو نالو آهي؟

❊ ❊ ❊

وِچون پنهنجي فطرت کان باز آيو ته ڪائنات بدلجي ويندي!

❊ ❊ ❊

شينهن پنهنجو حصو ڪڍندو، پوءِ شينهن آمر هجي يا جمهوري نمائيندو.

❊ ❊ ❊

دوستيءَ جو پکي فقط هڪ پَر تي اڏامندو آهي، ٻي پَر جو فقط ڏسندڙ کي گمان هوندو آهي

❊ ❊ ❊

مان هڪ ننڍي قوم جو فرد آهيان، توڙي مون کي پنهنجي انفراديت، ثقافت، معاشي مسئلا، مطلب ته پنهنجي الڳ قوميت آهي. تون ڏاڍو آهين ۽ منهنجي قوميت کان انڪار ڪري رهيو آهين ۽ مان اُن وقت جو انتظار ڪري رهيو آهيان، جڏهن تنهنجي پنهنجي قوم ابابيل تي اُڀرندي ۽ توکي پٿريون هٽي پورو ڪري ڇڏيندي ۽ تنهنجي اکين ۾ ايتريون ته ڪڪريون پئجي وينديون جو تون اهي مون ڏانهن ڪٽي به نه سگهندين !

❊ ❊ ❊

ڪامياب سياستدان اُهو آهي، جو مُنهن تي ڪوڙ ڳالهائي ۽ ڦِڪو نه ٿئي.

❊ ❊ ❊

صحيح معنيٰ ۾ ڪميو نسٽ اُهو آهي جو پنهنجي گريبان ۾ منهن وجهي نه ڏسي ۽ رڳو ٻئي جو چاڪِ گريبان ڏسي.

❊ ❊ ❊

هُن ساري زندگي اهو سوچيو ته هُن سان هينئين ۽ هن سان هونءَ پلئه ڪندس. هُن اِهو ڪڏهن نه سوچيو ته موت سان پلئه ڪين ڪندس!

❊ ❊ ❊

اي ويھين صدي! تو ۾ نوانوي فيصد جانور ھيا ۽ ھڪ فيصد انسان ھيا، پر ڀانيان ٿو تہ اھو ڇئي مان انسان ذات جي خوشامند ڪري رھيو آھيان!

❋ ❋ ❋

ٻُڌ! ٻُڌ! ڪارونجھر مان آواز اچي رھيا آھن. جي اھو ڦاٽو تہ تون ساري جو سارو جلي ويندين!

❋ ❋ ❋

منھنجا سياسي آدرش! مون تنھنجو ايترو انتظار ڪيو آھي، جيترو جيڪڏھن خدا جو ڪيان ھا تہ مَلڪ فَلڪ پنتي ڇڏي وڃان ھا! تون ڪڏھن ايندين؟

❋ ❋ ❋

تون پڙھيو نہ آھين، رڳو ڪڙھيو آھين تيل جي ڪڙھائيءَ وانگر ۽ ھاٽي پنھنجا جلائي رھيو آھين!

❋ ❋ ❋

ڪنھن چيو تہ. "تنھنجا دوست توتي ڪاوڙيا آھن". مون جواب ڏنو: "ھو ڪاوڙيا تہ پنھنجي غلطيءَ تي آھن، رڳو مان اُن جي نشاندھي ڪيان ٿو تہ ھو مون تي ڪاوڙ چندبن ٿا."

❋ ❋ ❋

علامہ اقبال نيل جي ساحل کان ڪاشغر جي خاڪ تائين ڇا ڏسي رھيو آھي؟ مون کي تہ ھڪ ويران رستي تي لُٽيل قافلو نظر اچي رھيو آھي، جنھن جا قافلي سالار سڀ مري چُڪا آھن.

❋ ❋ ❋

ڪيڏو ساڙ رکيو اٿئي؟ پنھنجي دوزخ جي باھ ۾ تہ اڳيئي تو پچرين! مان پنھنجون ٻہ ڪاٺيون اُن ۾ ڇا لاءِ وجھان؟

❋ ❋ ❋

خدا! منھنجون جھوليون پنھنجي پيار سان ايتريون پر جو مان اُھي ساري انسان ذات کي ڏيان تہ اُھي نہ کُٽن، مون کي اُن لاءِ اھو ھُد ھُد ٻڌاءِ جو سليمان جا سبا کي پيغام پھچائيندو ھو.

❋ ❋ ❋

مان چوان ٿو تہ ”تون آهين، تون آهين، تون آهين“ اهومنهنجو پويون نعرو آهي ۽ منهنجي آخري آزاديءَ جي علامت آهي.

❊ ❊ ❊

خدا جي سامهون سر بسجود ٿي ۽ انهيءَ هر پَل کي نيڪالي ڏي جو تو دنيا سان گڏ گذاريو آهي.

❊ ❊ ❊

ڇا تون منهنجو رب آهين؟ پر تون تہ منهنجي در تي ڪيتري ئي وقت کان بيٺو هُئين! رڳو مون نہ سڃاتو.

❊ ❊ ❊

ڇا ڪوئي انسان هڪ ترِ جيترو جيت بہ خلقي سگهيو آهي؟ ڇا هڪ ترِ جيتروجيت ڇاٽي سگهي ٿو تہ آڪاس، جنهن ۾ اڪٿ ستارا آهن، ڪٿي ٿو کُٽي؟
مان مڃان ٿو تہ اهو جيت پپل جي چوٽيءَ تي پڄي سگهي ٿو، پر ان جي حقيقت ئي ڪهڙي آهي؟ ڇا اُنهي ستاري جهڙي آهي، جو هن آڪاس جي اٿاهين وڻ ۾ پوئين پن جيان آهي. ڇا ان جيت جي انا کي ان مان تسلي ملندي تہ هو پپل جي پوئين پن تي پهچي چڪو آهي؟ ڇا ان کان اهو ڪيڙو ماڪوڙو چڱو نہ آهي، جو انهي جي جڙ تائين پهتو آهي ۽ پاڻ کي هر واچوڙي کان محفوظ سمجهي ٿو؟
اي تر جيترا جيت! تون هن ڪائنات جي حقيقت کي ڇو ٿو سمجهڻ ڇا چاهين؟ ائين نہ ٿئي تہ واءُ جو جهوٽو توکي بولاٽيون کارائيندو اُڏائي وڃي! انهيءَ تي قانع ٿي تہ وڻ جي چوٽيءَ تي پهچي چڪو آهين. ان کان مٿي جو وڻ آهي، تنهن ۾ ڪتين جون ٽاريون ڏسي، پنهنجي وِت کان وڌيڪ ٽپو نہ ڏي! حيرت تي قناعت ڪر! اُهو اسرار جو نہ کُلي سگهي، ان تي حيرت کان سواءِ ٻيو چارو ڪهڙو آهي!

❊ ❊ ❊

جنهن انسان خدا کي آپي ۾ نہ ڏٺو آهي، اهو هن کي ڇاپي ۾ ڇا سمجهي سگهندو؟

❊ ❊ ❊

معافي خدا جي صفت آهي. تون پاڻ ۾ جيترو اُها وصف پيدا ڪندين، خدا جي ويجهو ٿيندين.

❊ ❊ ❊

خدا کان سواءِ تون يتيم آهين، هن ڪائنات ۾ ڇورو ڇنو ٻار، جنهن جي پرورش وارو ڪوئي نہ آهي.

❊ ❊ ❊

يا خدا مون تي وِڄ ڪيراءِ ،

ان ڪان اڳي جو مان ڪنهن
جو گهر جلايان!

✻ ✻ ✻

منهنجو خدا ٻہ تہ حُسن آهي
۽ جنهن وقت منهنجي شاعريءَ جو موضوع آهي
۽ منهنجي گيت ۾ اظهارجي ڀِائجي ٿو،
اهو حُسن کان سواءِ
ٻيو ڪجھ ٻہ نہ آهي.

✻ ✻ ✻

محبت سان محبت ڪر!
هن رابيل ۽ گلاب جي گل سان
محبت ڪر،
ڇو تہ اُهو تنهنجي پرينءَ جي ڳلن جهڙو آهي،
هن چنڊ سان محبت ڪر
ڇو تہ اُهو هن جي منهن جهڙو آهي؛
محبت سان محبت ڪر!
ڇو تہ اُها ڪائنات جي تخليق جو باعث آهي
ڇو تہ اُها خدا آهي،
۽ خدا محبت کان سواءِ
ٻيو ڪجھ ٻہ نہ آهي،
ٻيو ڪجھ ٻہ نہ آهي.

✻ ✻ ✻

ڇَڏِ !
تہ موتي وڃان
اُن دنيا ڏانهن
جتي مُنهنجو پيءُ ماءُ
۽ ٻيا گهڻگهرا
مون لاءِ

اوسيئڙي ۾ آهن
۽ واري سان
سج ڪان پڇن ٿا،
”ڇا تون اچان
لٿو نہ آهين“.

❊ ❊ ❊

تون خدا جو جلوو
ڏسي سگهين ٿو
پر ان لاءِ موسیٰ عليہ السلام ڪان بہ تيز اکيون گهرجن
جي طور جي تجلي برداشت ڪري سگهن.
۽ اهي قدر گهرجن
جي ايتري زور سان
لَن ترانيٰ چَون
جو پٿر پٿر ۾
اُنهن جي گونج پُرڻ لڳي!
اهو تو لاءِ ناممڪن آهي.
پنهنجيءَ دل کي اُهو آئينو بڻائي سگهين ٿو
جنهن ۾
خدا جي جلوي جو جلوو
پسي سگهين!
پر پوءِ بہ جلوي جي پَرتو سان
اهو آئينو ٽڙڪي پئي،
اهو خاطريءَ سان
ڪئين ٿو چئي سگهجي!

❊ ❊ ❊

زندگيءَ سان ائين مقابلو ڪر
جئين فاران جي بيابان ۾
اسماعيل ۽ هاجره
بادِ صمود سان ڪندا هئا!
زندگيءَ جي ويرانيءَ
۽ خاموشيءَ ۾
احساس ٿيندو اهي،

تہ ڪوئي ساٿ آهي،
هر ريت جو ذرو همدرد آهي
۽ ماهتاب ۽ ستارا
تسلي ڏيئي رهيا آهن
۽ انهن جي رفاقت
انساني رفاقت کان قريب تر آهي
۽ وڏيڪ قربائتي آهي.

❋ ❋ ❋

تون ڪير ٿيندو آهين،
سنڌ جي پيڙهي تارڻ وارو؟
ان جو تارڻ هار تہ ڪوئي ٻيو آهي.
تون فقط وَنجهہ هٽي رهيو آهين!

❋ ❋ ❋

حضرت ادريس جنازي نماز وقت جيڪو پتڪو ٻڌندو هو، ان تي لکيل هوندو:
”سعادت مند آهي اُهو جو پنهنجي نفس تي نظر رکي ٿو. پروردگار جي سامهون انسان جا نيڪ عمل هن کي شفاعت ڏين ٿا.“
چا دور جديد جي انسان لاءِ ان کان بهتر نصيحت آهي. دورِ جديد جو انسان جيڪو پنهنجي نفس جو غلام آهي ۽ هن جي هر نئين آزادي هن جي نفس جي نئين غلامي ثابت ٿي آهي.

❋ ❋ ❋

تون هن کي خون ڪرڻ ٿو چاهين؟
تون مڃ يا نہ مڃ
دراصل تون پاڻ کي خون ڪري رهيو آهين.
هر قتل خودڪشي آهي.
هر خنجر
جو ٻي جي سيني ۾ کوڙين ٿو،
تنهنجي رت ۾ ٻڏل آهي.
تنهنجي هٿان مقتول جو موت
تو ۾ ڪجهہ قتل ڪري ٿو
پر تون نہ ٿو ڄاڻين.

❊ ❊ ❊

تون ان تي حيران آهين ته هي ته تنهنجو دوست آهي، هي تنهنجي گلا چو تو ڪري! پهرين اچ ته هن ڪان پڇون ته ڪڏهن هي تنهنجو دوست به هو يا نه ! ❊ ❊ ❊

معافي خدا جي صفت آهي. جي تو ۾ اها آهي ته وڏي ڳالهه آهي.

❊ ❊ ❊

پوڊائي ڪان ڊچندو ڪر! جو ساري عمر ڌرتيءَ تي سمهيو، اُن کي جڏهن اطلس جي پترٽي ملندي تڏهن هو ساري ڌرتي وڪٽي ڇڏيندو.

❊ ❊ ❊

حسد جي آگ اُها آگ آهي، جنهن ۾ نه رڳو دشمن پر دوست به جلندا آهن بلڪ دوست وڌيڪ جلندا آهن.

❊ ❊ ❊

تون منهنجو دوست آهين؟ پوءِ ته سڀ ڪان وڌيڪ خوف مان توڪان ڪيان، چو ته جڏهن تون دشمن ٿيندين تڏهن سڀ ڪان خراب دشمن ٿيندين.

❊ ❊ ❊

رَب رُسي، مت کسي، ڪان وڌيڪ ڏاهي چوٽي مون ڪتي نه پڙهي آهي.

❊ ❊ ❊

يا ته احسان نه ڪڻ ۽ جي ڪٽين ته ان کي ڪڏهن به نه وسار! احسان فراموشيءَ لاءِ دليل نه ڳول، چو ته احسان فراموشيءَ لاءِ ڪوبه دليل نه آهي.

❊ ❊ ❊

اي پروانا! توکي ستارن جي روشني ڇڪ نه ڪندي،
تنهنجومقدر ئي شمع جي آگ ۾ جلي مرڻ آهي.

❊ ❊ ❊

هائو، ”واٽون ويهه ٽيون“ پر نادان ڇا ٽون چاٽين ٿو ته اهي ويهه واٽون هڪ ڏس ڏي وڃن ٿيون؟

❊ ❊ ❊

جي خدا ساري اسباب جو مُسبب آهي
ته ٽون ڳٽتي ڇا جي لاءِ ٿو ڪرين!

❊ ❊ ❊

پتائيءَ جو ديگ
ٿيڪ آهي،
اُن تي سڏو هلي آءُ!
وَر وَراڪا
تو کي ڪنهن
اوڙاهه ۾ اڙيندا،
جتان ٽون وري
نڪري نه سگهندين!

❊ ❊ ❊

زندگيءَ ديوار وانگر آهي، مان چاهيان ٿو ته اُها ٽپي اڳتي ڏسان؟

❊ ❊ ❊

ڇا ٽون چاٽين ٿو ته خدا ڪيترو نه چپ چاپ تنهنجي ڪڏ اچي رهيو آهي، رڳو تو مُنهن ورائي نه ڏٺو آهي.

❊ ❊ ❊

ميان توکي ايترو به صبر نه آهي، جو اُنهن ڪيڙن کي آهي، جي تنهنجي ماس ۾ لڪا ويٺا آهن.

❊ ❊ ❊

ڳيرو! ٽون مون کان پڇي رهيو آهين ته مان موت تي ڇو لکي رهيو آهيان؟ هن عمر ۾ مان ٻي کهڙي حقيقت نگاري ڪري ٿو سگهان؟

❊ ❊ ❊

آءُ ازل کان اڪيلو پکي هوس. خبر نہ آهي تہ مان وڳر ۾ ڪئين مليو ويس. خبر نہ آهي تہ مون کان ماڳ ڪئين وسري ويو ۽ سڌو چار ڏانهن ويس!

❊ ❊ ❊

ميان! تون تاريخ مان سبق ڇو نہ ٿو سکين؟ ڇا تون سڪندر کان بہ وڏو آهين؟ ڇا تنهنجو ڪوئي بابل نہ آهي؟

❊ ❊ ❊

تون مون کان هُن جي پوڇا جو حق ڪسي نہ ٿو سگهين، پوءِ هوءَ تنهنجي جوءِ ئي ڇو نہ هجي!

❊ ❊ ❊

ڇا خدا کي ڇاڻ کان سواءِ هن کي ائين مڃي نہ ٿو سگهين؟ ڇو پنهنجي ڪڌ پيو آهين؟

❊ ❊ ❊

چوندا آهن: ’نيڪي ڪري درياهہ ۾ وجهہ‘. درياهہ ڪيڏو نہ وڏو آهي ۽ درياهہ ۾ پَئي هر شيءِ درياهہ ٿي وڃي ٿي.

❊ ❊ ❊

ميان! پئسو پِٽ آهي، جنهن وٽ آهي اُهو عذاب ۾ آهي.

❊ ❊ ❊

تو کي تقدير ۾ اعتبار ڪونهي، مان پانيان ٿو تہ اها ڳالهہ بہ تنهنجي تقدير ۾ آهي.

❊ ❊ ❊

تون موت کان ڏاڍو آهين يا موت تو کان ڏاڍو آهي. اهو پتو تہ اڳتي هلي پوندو.

❊ ❊ ❊

ڪڏهن تہ تنهنجي آرائش ختم ٿيندي؟ ڪڏهن تہ تون آئينو ٽوڙي ڦِٽي ڪندينءَ؟

❊ ❊ ❊

ڪنهن سان ايتري سڪ بہ نہ رک، جو ان ۾ سُڪ ٿي وڃين!

❊ ❊ ❊

هو توکي ڏسي سڙي رهيو آهي. پلي سڙي، آخر باھ تنهنجي ته نه آهي، هُن جي پنهنجي آهي!

❊ ❊ ❊

موت ايترو خراب به نه آهي، آخر زندگيءَ جو ٽڪ لاهڻو آهي يا نه؟

❊ ❊ ❊

ڇا تنهنجو انت ڪوئي پائي سگهي ٿو؟ ڇا هُو اهو ڄاڻي سگهي ٿو ته تون بي انت آهين!

❊ ❊ ❊

جيسيائين تون موت کي نه سمجهندين، زندگيءَ جي ڪنهن به سوال جو جواب نه ڏيئي سگهندين.

❊ ❊ ❊

تون ڪوڙ سان نياءُ ڪري، ڪيڏو نه خوش لڳي رهيو آهين! پر ڇا تون سچ پچ خوش آهين؟ ڇا تنهنجي چهري تي چمڪ پائدار آهي؟ يا اها انهي وڄ جي چمڪ وانگر آهي، جا توتي نيٺ ڪِري، توکي رک ڪري ڇڏيندي؟
مان ته توکي به بچائڻ چاهيان، پر مان ڇا ڪيان توکي خودڪشيءَ جو شوق کنيو بيٺو آهي.

❊ ❊ ❊

مون کي تخت تي نه ويهار ۽ تاج نه پهراءِ توکي معلوم نه آهي ته تاج و تخت جي قسمت انت پيرن ۾ هوندي آهي؟

❊ ❊ ❊

موت ته هر ڪنهن کي ماري تو ڇڏي، افسوس آهي انهن تي جنن کي زندگيءَ ماري تي ڇڏي.

❊ ❊ ❊

اي سنڌي قوم! ڇا تون مچر وانگر نمرود جي ننڊ ڦٽائيندي رهندينءَ؟

❊ ❊ ❊

هن قوم جو پَٽڪو نه ٿي، جُتي ٿيءُ، پٽڪو لاهيندي اُها ويرم نه ڪندي آهي.

❊ ❊ ❊

جي سنڌ ڪڏهن اُٿي ته توکان ساريءَ تاريخ جو بدلو وٺندي.

❊ ❊ ❊

انهيءَ ڪري مان اڃان زنده آهيان. مان جڏهن به پورهيو ڪندو آهيان ته پنهنجو جسم دروازي ڪان ٻاهر ڇڏي ايندو آهيان، جئين نمازي مسجد جي ٻاهران جتي ڇڏي ايندا آهن.

❊ ❊ ❊

مون کي جنت يا جهنم جو اونو نه آهي. اي موت! مان توکي خوشيءَ سان قبول ڪيان ٿو.

❊ ❊ ❊

ڪنهن چيو ته : ” تو زندگيءَ تي ٿورو لکيو آهي ۽ موت تي گهڻو لکيو آهي.“ مون چيو: ”ان ڪري جو موت گهڻو آهي، زندگيءَ ٿوري آهي.“

❊ ❊ ❊

تون مان دوست ڪئين ٿي سگهون ٿا، جڏهن منهنجا هيرو تنهنجا دشمن آهن ۽ تنهنجا هيرو منهنجا دشمن آهن.

❊ ❊ ❊

مون مانيءَ ۽ بهزاد کي سڏي چيو:
”منهنجي ڪَدَ اچو! مان اوهان کي اهڙي تصوير ڏيکاريان جا اوهان جي خواب ۾ به نه آئي هجي! اها تصوير آهي ته انسان جي پر اُن جو مصور ساڳيو آهي جنهن چنڊ کي ٺاهيو آهي“.

❊ ❊ ❊

شيطان صفتي کي ڪائي ڪشش آهي جا هڪ رهزن کي ٻئي رهزن سان ملائي ٿي، پوءِ اُهي هڪٻئي جي خون جا پياسا ئي ڇو نه هجن!

❊ ❊ ❊

هي لاش آهن انهن جا جن آزاديءَ جا پير چميا ها. موت ۾ آزاديءَ اُنهن جا پير چمي رهي آهي، پر اُن کي ڪوئي ڏسي نٿو سگهي!

❊ ❊ ❊

اي خدا! تو مون تي ايترين نوزشون ڪيون آهن، جو مان تنهنجي هزار ڀيرا پرستش ڪيان ته به تنهنجو هڪ ٿورو نه لاهي سگهان!

❊ ❊ ❊

تون دانشور آهين؟ تون دانش جي دعويٰ ٿو ڪرين، جا هڪ اٿاهه سمنڊ وانگر آهي! ڇا تو غواض جي ڳت ڇاتي آهي، ڪنڌيءَ تي ڪوڏ ڪتا ڪرڻ وارا!

❊ ❊ ❊

ڇا تون اعتبار ڪندين؟ هو جو پاڻ کي آزاديءَ جو علمبردار چوائيندو آهي، جڏهن دوست سان ڦٽائيندو آهي، تڏهن هن جي خلاف مارشل لا وارن کي درخواستون ڪندو آهي.

❊ ❊ ❊

مون هن کي چيو ”جي تون سورج مکي تتو ٿاهي سگهين ته ان ڳالهه تي اعتبار ڪر ته اِن کي خدا ٺاهيو آهي.

❊ ❊ ❊

خوبصورت گل چيو، ”تون مون کي ٽاريءَ تان نه پٽين ٿو؟ مان تنهنجين آڱرين لاءِ آتو آهيان. مون گل کي چيو: ”منهنجون آڱريون ته تولاءِ آتيون آهن، پر مان توکي ڇنڻ نه ٿو چاهيان، تون ٽاريءَ تي خوبصورت ٿو لڳين.“

❊ ❊ ❊

ڪئين ڇڄي ڪِيتريون صديون تُنهنجون اکيون مون ڏانهن ڏسي رهيون هيون! مون رڳو توکي هڪ پيرو ڏٺو ۽ ڪنڌ جهڪائي ڳالهائيندو رهيس.

❊ ❊ ❊

ڇا تون ڄاڻڻ چاهين ٿو ته خدا ڇو آهي ۽ ڇا آهي؟ مهڙو خوبصورت مُکڙو هٿن ۾ جهلي اهو سوال ڪئين ٿو پڇين

❊ ❊ ❊

بودليئر! * گناهه واقعي گل جيترو خوبصورت هوندو آهي، پر ان ۾ خوشبوءَ نه ٿيندي آهي.

❊ ❊ ❊

مون ننڍِ مان اک پَٽي، ڪڙڪيءَ مان جهونجهڪڙي جون ريکون ڏٺيون ۽ خدا جو تورو مڃيو ته مون کي هڪ ڏينهن پيو به ڏنو اٿائين. انهيءَ جو امڪان به هو ته مان اک ئي نه پٽيان ها ۽ ابدي ننڊ ۾ هليو وڃان ها، جنهن ۾ ڪنهن نه ڪنهن وقت وڃڻو آهيان.

مون خدا جو تورو مڃيو ته هن مون کي هڪ پيرو پرهه جا پکي پيهر ڏيکاريا آهن جي آسمان ۾ اُڏري رهيا آهن يا اجا وڻن ۾ چون چون ڪري رهيا آهن يا منهنجيءَ بالڪنيءَ جي پاهران رکيل ٺڪر جي پاٽ مان پاڻي پي رهيا آهن ۽ چوڳو ڪائي رهيا آهن (منهنجيءَ زندگيءَ ۾ سڀ کان چڱو ڪم اهو آهي ته رات جو مان انهيءَ پاٽ ۾ پاڻي ۽ چوڳو وجهي سمهندو آهيان. انهيءَ آس سان ته پرهه جو اُٿي اُن تي پکيئڙن جو ميڙاو ڏسندس)

مون خدا جو تورو مڃيو ته هُن وَري مون کي صبح ۽ شام جي شفق مان سورج مُکيءَ چنڻ جو وجهه ڏنو آهي.

مون خدا جو تورو مڃيو ته ساونڻ جي مند آهي، ممڪن آهي ته ڪاريون گهٽائون اُبري اچن ۽ مان انهن جي موسلا ڌار مينهن ۾ وري وهنجي سگهان. اوچتو منهنجي دَريءَ مان ڪو پوپٽ اُڏري آيو مون ان جو آڌر ڀاءُ ڪري ان کان پڇيو، ته ڇا هُن جو پيغام آندو اٿئي، جنهن جا رنگ تون وانگر خوبصورت آهن ۽ جنهن کي پرن کان پڪڙي، خدا منهنجي هٿ ۾ ڏنو آهي ۽ ان جي پرن جي سلامتيءَ لاءِ منهنجا هٿ ذميدار آهن.

مون خدا جو تورو مڃيو ته مون کي هر سنساري ٻنڌڻ کان آجو ڪري، هڪ ٻي ڪرتڪار ڏني اٿائي ته ڪويتا لکان ۽ ائين لکان جو اُن مان منهنجيءَ جوانيءَ يا پيريءَ جو پتو نه پوي. پر مون اجا تائين هن جو هڪ تورو به نه لاٿو آهي. مون اجا تائين اهڙي ڪويتا نه لکي آهي، جنهن هن جي اهڙي عبادت هجي، جا روز سج، تارا ۽ ڪتيون ڪن ٿا. مون اجا تائين اهڙي ڪويتا نه لکي آهي، جا پکين جي گيتن ۾ آهي، جا عبادت کان سواءِ ڪجهه نه آهي.

اي خدا! تون مون کي اجا ڪجهه ڏينهن ڏي ته مان تنهنجو تورو لاهيان، مان گيت ائين ڳايان، جو انهن جي اکيان هر عبادت جهڪي لڳي.

اي خدا! مان تنهنجو پوءِ به هڪ تورو به لاهي نه سگهندس. تون ته اکٽ پندار آهين، منهنجيءَ جهول ۾ ڪٿا آهن گهٽا؟ مان توکي ڇا آڇي سگهندس، مان توکي ڇا آڇي سگهندس!

❋ ❋ ❋

تنهنجو شڪر آهي منهنجا رب! اڄ مون کي اڌ ماني ۽ پورو ڪتاب نصيب ٿيو آهي.

❋ ❋ ❋

جي تو ماڻهو اکين مان نه سڃاتو، ته هن کي ڪڏهن به سڃاڻي نه سگهندين.

❋ ❋ ❋

ترسُ، تُنهنجو به وارو اچي ٿو! وارو ڏارو آهي، سَئو پيرا منهنجي نالي پوي، هڪ پيرو ته تنهنجو نالي به پوندو!

❊ ❊ ❊

نانڪ وارو ويرُ تہ فقط انسان رکندا آهن. نانڪ تہ نالي ۾ خوار آهي.

❊ ❊ ❊

منهنجيءَ دل ۾ ايترو پيار آهي جو ان ۾ ساڙ جي لاءِ ڪائي جاءِ نہ آهي.

❊ ❊ ❊

مون کي تو لاءِ نفرت ڪتي آهي؟ رُڳو جيئرن جي فهرست مان تُنهنجو نالو ڪٽي ڇڏيو اٿم.

❊ ❊ ❊

چا رڳو گهمڻ ڦرڻ زنده رهڻ جو نالو آهي؟ تون ڏاڍو پُليل آهين! تون تہ ڪيترو وقت اڳي مَري چُڪو آهين.

❊ ❊ ❊

تو منهنجي مخالفت ڪئي، خُدا منهنجي مدافعت ڪئي، هاڻي نتيجو ڏس!

❊ ❊ ❊

ڪنهن ڪنهن انسان جي ارادي ۽ مشيت ـ ايزديءَ ۾ ڪوئي فرق نہ هوندو آهي.

❊ ❊ ❊

خدا مون کي چيو تہ پنهنجو اعمالنامو پاڻ لک! ڪِراماً ڪاتبين لکي لکي ٿڪجي پيا آهن.

❊ ❊ ❊

ڌُهريا! تو پنهنجي باري ۾ ڪڏهن هي سوال پڇيو آهي تہ ”هن زندگيءَ کان اڳتي مان ڇا ڪندس؟“

❊ ❊ ❊

هِن ڪائنات ۾ جي تُنهنجي مُرڪ امر نہ آهي تہ شيءِ امر نہ آهي.

❊ ❊ ❊

”اڪيون ٻه مُرڪنديون آهن ڇا؟“
”دراصل مُرڪ ٽيندي ئي اکين ۾ آهي.“

❊ ❊ ❊

ماڻهوءَ جي پِٺ گوليءَ وانگر آهي جا بندوق ۾ واپس اچي نہ سگهندي.

❊ ❊ ❊

انسانيت جي ٽہ جوڙي ڪي جي ٽي جوڙ آهن —— پيار جو، سهپ ۽ سَمر ـ سُڪتا جو، تہ اُن کي ڪوئي ٽوڙي نہ ٿو سگهي.

❊ ❊ ❊

ياڻپي، دوستي سڀ ٺيڪ، گستاخي چڱي نہ آهي.

❊ ❊ ❊

ايترو ساڄهر ٽرئفڪ جو ڪيترو نہ شور آهي! شهر ۾ سڀ پيٽ قوت لاءِ ڀڄ ڊوڙ ۾ آهن. ڇا هو، اِهو سمجهن ٿا تہ انسان رڳو پيٽ نہ آهي، ٻيو ڪجهہ بہ آهي!

❊ ❊ ❊

حسينيت لاءِ فقط حسين ابن عليءَ تي مرثيو ڪافي نہ آهي ۽ وري مجلسِ مسالمہ ئي ڪافي آهي.

❊ ❊ ❊

ڏک ڏيکار!
اي خدا
ڏک ڏيکار
مان هن گهاٽي جهنگ ۾
پنهنجي گهايل پيرن سا
ڪيڏانهن وڃان؟
منهنجا پير
اڃا ٿڪا نہ آهن
مان پنهنجو لڦون ڏسي
پنهنجي ڪُڏڳ تي
پنهنجي منهندارن جي

ڪاري منهن تي
توڪاريو آهي؛
۽ سوچان ٿو
تہ جي اڳتي ڊگ نہ آهي
تہ پنتي موٽان
۽ اُتي گاهہ تي ليٽي
تَڪ پتيان
۽ سائي پير مان
ہہ ٽي پير چني ڪاوان!
پر جي مون کي اڳتي ئي وڃڻو آهي،
تہ اي خدا!
مون کي ڊگ ڏيکار!
مان تنهنجي ڏس تي
پاڻيءَ ڪَنڌ تان بہ
پنڌ ڪري
وڌندو رهندس!

❊ ❊ ❊

هن هاريءَ تي لِک
جيڪو اجا انسان آهي
۽ ڊوري ڳيو ڪائي،
پاٽي پِي،
سارو ڏينهن ڳهندو تي وتي
۽ جو ڏاڙيل نہ ٿيو آهي،
۽ ماڻهوءَ جو رت
نہ پيتو اٿائين،
۽ جنهن تي
ڀرارڙيءَ جي ٻُٽ ۾
جڏهن پڪي
ننڊ ۾
لامن تي لٽڪندا آهن،
خود خدا
وڃڻو
گهمائيندو آهي.

❊ ❊ ❊

عشق بہ
ڪجهہ نہ آهي.
حسن بہ
ڪجهہ نہ آهي،
فقط
تڙپ سڀ ڪجهہ آهي.

❊ ❊ ❊

اي خدا!
هن کي
اڃا بہ
خوبصورت بڻاءِ!
هوءَ
تنهنجي وجود جو
ثبوت ٿي وڃي!

❊ ❊ ❊

ماري!
ڍيل
نہ ڦاساءِ!
اها
مور جي
امانت آهي.

❊ ❊ ❊

هل تہ هن ڪان
اسپتال ۾ پُڇي اچون!
اسان جي پُڇا
هن جي چمار ڪي تہ نہ وڌائيندي
رڳو اسان کي
ساڃهہ ڏئي سگهي ٿي

تہ اھڙو وقت
اسان تي بہ
اچي سگھي ٿو

❊ ❊ ❊

ڪيترا نہ
سبز باغ ڏيکارَيئہ!
ڌرتيءَ تي
هيئَن ڪنداسين
ڌرتيءَ تي
هونءَ ڪنداسين؛
ٿيو تہ ڪجھ بہ ڪونہ
اڄ تنھنجو جنازو وڃي رهيو آهي
سياٽي مون کي وڃڻو آهي،
ڇا ان ڪري
فرق پوي ٿو
تہ ڪنھنجا ڪانڌي
ڪيترا آهن!

❊ ❊ ❊

موت اُھو ريدار آهي
جو سڀ
ڏڻ ھڪلي، ساڳي واڙِ ۾
واڙيندو آهي.

❊ ❊ ❊

تو بگھڙ جي اوناڙ ٻُڌي آهي؟
بگھڙ
چنڊ کي ڏسي
اوناڙيندو آهي:
ڌرتيءَ کي سنگھي
نہ اوناڙيندو آهي

❊ ❊ ❊

منهنجو بهترين دوست
اڄ منهنجو
بدترين دشمن آهي
ڇو ته
هو سمجهي ٿو
ته مان هُن جي آدرش تان
هَٽي ويو آهيان.
سچ ته اهو آهي
ته هُن جو آدرش
هُن کان
هٽي ويو آهي،
هُن جو آدرش
چنڊ به ته ڪونه هو
جو گهنگهور گهٽائن ۾ ڇُپي ويندو آهي!
هُن جو آدرش
ته ٿَئي وانگر هو
جو هن ٿي
پنهنجو ڪالڪ ملي
هن ٿي
ڪِلي رهيو آهي.

❇ ❇ ❇

هو
پنهنجي
آدرش جي هار ڏسي،
مون ٿي
ڪاوڙجي رهيو آهي
ڇو ته
مان
هن کي اڳيئي چوندو هوس
ته تنهنجو آدرش
گٽر ۾
چنڊ جو سپنو آه.

❊ ❊ ❊

تون
ساري عمر
ڪسيءَ جو ڪيڙو ٿي رَهين،
ڪسيءَ جو ڪيڙو هئين،
ڪسيءَ جو ڪيڙو ٿي مُئين،
باک جو
پنگي
تو کي ڀهاري ويا
ڪسيءَ جي ڪني پاٽيءَ سان گڏ.
تو کي ڪهڙي خبر
ته ڪسيءَ کان ڪجھ پنڌ تي
رنگا رنگ گلن جون
ٻاريون هيون
۽ پوپٽ
انهن تي اڏري رهيا ها!

❊ ❊ ❊

تو ڀاڻ مان ئي حيوانيت کي
نه ڪڍيو آهي،
هليو آهين
انسانيت جو علمبردار ٿيڻ!

❊ ❊ ❊

يا رب!
سارو شهر ستو پيو آهي ۽ ستارا آسمان ۾ ٽم ٽم ڪري رهيا آهن؟
اجا پکي پکڻ ۾ نه اٿيا آهن ۽ تنهنجي ثنا خواني انهن جي نڙين ۾ ستي پئي رهي آهي.
هي مون ۾ ڪير آهي جو چئي رهيو آهي ته ”اٿي! پوريءَ ڪائنات لاءِ دعا گهر!

اٿي، انهيءَ انسان لاءِ دعا گهر، جنهن جي چلهه تي ڪجھ رجهندو آهي ۽ بکايل ٻارڙا ان جي چوڌاري ويٺا هوندا آهن.

اٿي، انهيءَ جوانيءَ لاءِ دعا گهر، جا خواب ۾ مدهوش آهي ۽ جنهن کي اهو پتو نہ آهي تہ اها عارضي آهي ۽ ائين گم ٿي ويندي جيئن شام جو سج ڪير ٽر جي پهاڙن ۾ گم ٿي ويندو آهي ۽ نئين گاج تي شفق جا رنگا رنگ پاچا ڇڏي ويندو آهي.

اٿي، انهيءَ پيريءَ لاءِ دعا گهر، جنهن کي آخرت جو اونو آهي، جا ان لاءِ پنهنجو نور نچوئي رهي آهي تہ پنهنجي تخليق کي ابديت عطا ڪري.

❊ ❊ ❊

يا رب!
منهنجا گناه ائين ڌوءُ جيئن پن ماڪ سان ڌوپندا آهن ۽ سج جون ڪروڙين آڱريون رات جا امجهيل وار سلجهائيندڙيون آهن.

يا رب!
هي رڍن جا ڌڻ، جي پنهنجي پيٽ قوت لاءِ اسر جو اٿيا آهن، انهن ۾ بہ تہ تون آهين ۽ هو وڻ جي پنهنجون ٽاريون تو ڏانهن پانهن وانگر اڀيون ڪري بيٺا آهن، انهن جا پن بہ تولاءِ ئي تہ دست بہ دعا آهن.

❊ ❊ ❊

يا رب!
هيءَ پوڙهي ڪائنات تنهنجون جوان اکيون آهي، جنهن هر ڪنهن جي اکين کي ديد عطا ڪئي آهي تہ تنهنجو جلوو ڏسي سگهن،
ها پر ڳالهہ آهي تہ ڪي نابين بہ تہ آهن پوءِ بہ تون ڏسڻ کان نابري وارين ٿا. جيڪي تو کي ڏسڻ چاهن ٿا، ستارا انهن لاءِ ماڪيءَ جي ماناري وانگر آهن ۽ رشتيءَ جون لارون هنن جي دلين تي ٽمي رهيون آهن.

❊ ❊ ❊

توهان جي سمجھ، توهان جو علم ۽ توهان جو
مرتبو سڀ الله جون عطا ڪيل نعمتون آهن.
حساب ڪتاب واري ڏينهن توهان کي عطا ٿيل
سڀني نعمتن بابت توهان کان پڇا ڪئي ويندي.
سچ جي جيڪا واٽ اوهان ماڻي آهي، ان تي ٻين کي بہ هلڻ
جو ڏس ڏيو. نہ تہ توهان ۾ ۽ حيوانن ۾

فرق ئي نہ رهندو.

* پورو ٿيو *